

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ชมมงคล จวงจ่าย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

พ.ศ. 2563

**EFFECTIVE LEADERSHIP OF THE HEAD OF THE ART LEARNING
SUBSTANCE GROUP UNDER THE SECONDARY EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 3**

CHOMMONGKHON CHUANGCHAI

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Education Management
College of Education Sciences, Dhurakij Pundit University**

2021

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

เสนอโดย นางชมมงคล จวงจ่าย

สาขาวิชา การจัดการการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วิสฤตภา

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

ลงชื่อ ประชานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว)

ลงชื่อ กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วิสฤตภา)

ลงชื่อ กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิสา ทดลา)

ลงชื่อ กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้น โสกล)

วิทยาลัยครุศาสตร์รับรองแล้ว

..... คณบดีวิทยาลัยครุศาสตร์
(อาจารย์ ดร.พงษ์ภิญโญ แม้น โสกล)

วันที่ 8 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2564

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
ชื่อผู้เขียน	ชมมงคล จวงจ่าย
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วิสกฤตตภา
สาขาวิชา	การจัดการการศึกษา
ปีการศึกษา	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ 2) การวิเคราะห์ศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะโดยจำแนกตามเพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 47 โรงเรียน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มีการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยดังนี้ ด้านมนุษยสัมพันธ์ รองลงมาคือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านงานวิชาการ และด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

2. ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏผลดังนี้ 1) จำแนกตามเพศ พบว่า ไม่แตกต่างกัน 2) จำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ควรจัดหลักสูตรการอบรมหัวหน้ากลุ่มสาระ

การเรียนรู้ศิลปะ ในเรื่อง มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ การทำงานเป็นทีม งานวิชาการและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร

Thesis Title	EFFECTIVE LEADERSHIP OF THE HEAD OF THE ART LEARNING SUBSTANCE GROUP UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 3
Author	Chommongkhon Chuangchai
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Wasana Wisaruetapa
Department	Education Management
Academic Year	2020

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the effective leadership of the Head of the Art Learning Substance Group, 2) to conduct the analysis of effective leadership comparisons of the Heads of the Art Learning Substance Group by gender, academic background, service age, and civil service experience, and 3) to study the effective leadership development method of the heads of the Art Learning Substance Group of 47 schools under the Secondary Educational Service Area Office 3. The sample was selected based on a purposive sampling. The research instruments were questionnaire and interview. The statistics used for data analysis were percentage, mean (\bar{x}), standard deviation (S.D.), t-test, One-Way analysis of variance (ANOVA), and content analysis as well as pairwise comparison using Scheffé's method.

The research results indicated as follows:

1. The effective leadership of the head of the Art Learning Substance Group under the Secondary Educational Service Area Office 3 at the overall level was at the highest level. The average order can be sorted as follows: interpersonal, followed by personality, teamwork, academic work, and communication technology.

2. The results of comparative analysis of effective leadership of the heads of the Art Learning Substance Group under the Secondary Educational Service Area Office 3, found that in general, there were no differences. When considering each side, the results appeared as follows. 1) Classified by gender found no difference. 2) Classified by academic standing, found significant differences at the .05 level. 3) Classified by operational experience found that in the overall picture there was no difference.

3. Guidelines for the development of effective leadership skills of the heads of the Art Learning Substance Group of the Secondary Educational Service Area Office 3 should provide training courses for the heads of Art Learning Substance Group in interpersonal, personality, teamwork, academic work, and the use of communication technology.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วิสกฤตตภา ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อชี้แนะ และความช่วยเหลือจนกระทั่งลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว ประธานสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.พงษ์ภัญโญ แม้น โกศล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนิสา ทดลา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสนา วิสกฤตตภา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้ความช่วยเหลือแนะนำและตรวจแก้ไข ในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งและถือเป็นพระคุณอย่างยิ่งจึงขอกราบ ขอบพระคุณทั้งสามท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ในวิทยาลัยครุศาสตร์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ความรู้และให้ คำแนะนำด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้กรุณาตรวจสอบเครื่องมือ รองศาสตราจารย์ ดร.กล้า ทองขาว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธะวา คามดิษฐ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรุดา ชัยสุวรรณ รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี ดร.วิทยา ศรีชมภู ตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ได้ให้คำแนะนำในการจัดทำเครื่องมือแบบสอบถามในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ ตอบแบบสอบถามและผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะให้ความคิดเห็นในการสัมภาษณ์ทำให้วิจัยครั้งนี้ได้ ข้อมูลครบถ้วน

คุณงามความดีอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้วิจัยขอมอบให้บิดามารดาผู้มีพระคุณ อันเป็นที่เคารพยิ่ง และคณาจารย์ผู้ประสาวิชาความรู้ ตลอดจนทุกๆ ท่านที่ได้ให้ความช่วยเหลือ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ชมมงคล จวงจ่าย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
สารบัญภาพ.....	๘
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
1.6 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2. แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	9
2.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่.....	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	18
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล.....	22
2.5 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ.....	25
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	32
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	35
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย.....	35
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	35
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	35
3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	36
3.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 3.....	40
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม ศึกษา เขต 3.....	51
ตอนที่ 3 แนวทางเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	57
5. สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	59
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	59
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	63
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	67
บรรณานุกรม.....	68
ภาคผนวก.....	74
ประวัติผู้เขียน.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3.....	24
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา.....	40
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน.....	41
4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ด้านมนุษยสัมพันธ์.....	42
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ด้านบุคลิกภาพ.....	44
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการทำงานเป็นทีม.....	45
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ด้านงานวิชาการ.....	47
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร.....	49
4.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ.....	51
4.9 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามวิทยฐานะ.....	52

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.10 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติ.....	53
4.11 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านมนุษยสัมพันธ์.....	54
4.12 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านบุคลิกภาพ.....	55
4.13 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านการทำงานเป็นทีม.....	55
4.14 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านงาน.....	46
4.15 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร.....	57

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2.2 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา.....	13
2.3 โครงสร้างการบริหารงานภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้.....	14

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทักษะแห่งอนาคตใหม่ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนไทย ในฐานะการเป็นพลเมืองของโลก ที่มีการดำรงชีวิตท่ามกลางโลกแห่งเทคโนโลยี ความสมดุลของสิ่งแวดล้อมและพลังงาน ความเป็นสังคมเมือง ความเป็นสังคมผู้สูงอายุ และความเป็นโลกส่วนตัวอยู่กับตัวเอง ขาดการประมาณตนเองในการใช้ให้เหมาะสม พอเพียงต่อเนื้องาน ไม่สามารถเป็นผู้ริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาต่อยอดการใช้งานและก้าวไม่ผ่านไปสู่การเป็นผู้คิดนวัตกรรม สร้างและผลิตภัณฑ์ที่นำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีคุณภาพอย่างเหมาะสม พอเพียงตามลักษณะการใช้งาน ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงความเป็นสังคมเมืองแทรกอยู่ในความเป็นชนบท ที่มีการใช้เทคโนโลยีอำนวยความสะดวก มีการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารทุกรูปแบบ เข้าถึงทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งคนขาดกาลเทศะ ในการใช้เทคโนโลยีที่มีการผลิตและพัฒนาการใช้งานอย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นสังคมก้มหน้า สิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์ที่จะต้องจัดการศึกษารองรับความเป็นศตวรรษที่ 21 เพื่อให้คนไทยมีคุณลักษณะด้านการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวได้อย่างชาญฉลาดเท่าทัน มีภาวะความเป็นผู้นำด้านการงานที่สามารถชี้แนะตนเองในการพัฒนาการสร้างงานและอาชีพ สามารถตรวจสอบการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีสติและด้านศีลธรรมที่ให้การเคารพซึ่งกันและกัน มีความซื่อสัตย์และเป็นพลเมืองที่มีคุณค่า (สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562, น. 1)

ฉะนั้นในศตวรรษที่ 21 จึงมีความต้องการบุคคลที่มีภาวะผู้นำที่มีความรับผิดชอบแบบกระจายบทบาท จากการรับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานแบบประสานสอดคล้องเป็นการทำงานเป็นทีมและรับผิดชอบต่อแบบสร้างเครือข่ายความร่วมมือแบบพันธมิตรการทำงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายของผลงานร่วมกัน ซึ่งต้องพัฒนาทักษะมนุษยสัมพันธ์ ทักษะการแก้ปัญหาในการชักนำผู้อื่นให้เห็นเป้าหมายร่วมกัน และทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จร่วมกัน เกิดแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นใช้ศักยภาพหรือความสามารถสูงสุด โดยการทำตัวอย่างที่ไม่ถือประโยชน์ของตนเองเป็นที่ตั้ง และไม่ใช้อำนาจโดยขาดจริยธรรมและคุณธรรมถือประโยชน์

ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง (สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2562, น. 15) ในบริบทที่กล่าวมา การมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ถือเป็นสิ่งสำคัญในการที่ผู้นำจะต้องเป็นผู้ขับเคลื่อนประเทศชาติ

องค์การ หรือธุรกิจ ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไร้พรหมแดน ไปสู่ความสำเร็จ การไร้สภาพของภาวะผู้นำจะส่งผลกระทบต่อองค์การในหลายๆ ด้าน อาทิเช่น การไร้ทิศทางของผู้ปฏิบัติตามพันธกิจและการบรรลุวิสัยทัศน์ การเคลื่อนตัวอย่างเชื่องช้า เพื่อไปสู่ความสำเร็จ โดยเชื่อว่าการตัดสินใจที่ถูกต้องเหมาะสม และถูกเวลาจะทำให้องค์การไปสู่ความสำเร็จ การใช้อำนาจในการโน้มน้าวพฤติกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนสถานการณ์ และเอาชนะแรงต่อต้านที่มีในองค์การได้ (ชัยเสกฐ์ พรหมศรี, 2557, น. 13) นอกจากนี้ สุนทร โคตรบรรเทา (2560, น. 22-24) ยังได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเป็นผู้ที่ตัดสินใจแบบกระจายอำนาจมีการมอบหมายให้ ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ มีความรับผิดชอบและมีอำนาจหน้าที่ ตลอดจนมีการตัดสินใจร่วมกัน โดยกลุ่มหรือคณะกรรมการ ผู้นำที่มีประสิทธิผลจะนำบุคคลภายนอก และบุคลากรภายในมาเป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน โดยเฉพาะในองค์การขนาดใหญ่ สำหรับในสถานศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาที่จะเป็นผู้นำที่แท้จริงจะต้องเกี่ยวข้องกับเจตคติ ค่านิยมและแรงจูงใจของกลุ่มและของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะครูและบุคลากรทางการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษา และนักวิชาการอื่นๆ ที่มีทักษะเกี่ยวกับการบริหารและการเรียนการสอนเพื่อความอยู่รอดของสถานศึกษา ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องผสมผสานและโน้มน้าวทักษะของผู้อื่นให้สอดคล้องกับของตน ซึ่งไม่ง่ายนักเมื่อทุกฝ่ายและทุกคนมีความคิดเป็นอิสระ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องหาโอกาสใช้ภาวะผู้นำเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่เป็นบุคลากรทางการศึกษาได้เข้าใจปรัชญา เป้าหมาย และความสนใจของผู้บริหารเองในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา และในขณะเดียวกันจะต้องเอาใจใส่และให้ความสนใจกับทักษะและความต้องการของบุคลากรในสถานศึกษาจึงได้ชื่อว่าเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล สุนทร โคตรบรรเทา (2560, น. 22-24)

ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งกำหนดให้นักเรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจำเป็นต้องเรียนรู้ โดยแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มหนึ่งในนั้น โดยเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงามมีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกายจิตใจสติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย สาระสำคัญ คือ ทักษะศิลป์ ดนตรี นาฏศิลป์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 8) ประกอบกับบุคลากร

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ดำเนินไปตามนโยบายของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัดให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ส่วนการบริหารบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะนั้น บุคลากรของกลุ่มสาระก่อนข้างหลากหลาย เพราะมักจะสำเร็จการศึกษาจากหลายสาขา และมีความสามารถเฉพาะอย่าง เมื่อต้องปฏิบัติหน้าที่ในกลุ่มสาระเดียวกันทำให้เกิดปัญหา 1) ครูผู้สอนต้องรับภาระหน้าที่ในส่วนอื่นๆ ของโรงเรียนมาก เช่นการจัดทำป้ายประกาศ งานประชาสัมพันธ์ งานประดิษฐ์ที่เกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆ ทำให้ครูไม่มีเวลาในการเตรียมการสอน หรือขาดโอกาสในการหาความรู้ใหม่ๆ เพิ่มเติม ทำให้การสอนไม่มีการพัฒนาและในที่สุดผู้เรียนก็เกิดความเบื่อหน่าย 2) ในด้านธรรมชาติวิชาศิลปะ จะเน้นทักษะการปฏิบัติ แต่การจัดให้มีห้องฝึกปฏิบัติทักษะต่างๆ ผู้บริหารไม่ให้ความสนใจ หรือมีน้อยจัดให้เรียนทุกสาระในห้องเดียวกันซึ่งไม่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาขาดการสนับสนุนด้านสื่อการเรียนการสอน รวมถึงการมองข้ามความสำคัญหรือคุณค่าในตัวผลงานของนักเรียน ทำให้ครูผู้สอนตลอดจนนักเรียนขาดแรงจูงใจในการทำงาน 3) ขาดผู้นำที่มีความสามารถจัดการบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีบุคลากรหลากหลายทักษะให้ตอบสนองกับนโยบายของสถานศึกษาได้จึงทำให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไม่ประสบความสำเร็จทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นอย่างมาก (ภาณุภณ กล้าผจญ, 2662)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและได้พบปัญหาเช่นกัน จึงเห็นความสำคัญมีบทบาทสำคัญของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล เพื่อบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ตอบสนองนโยบายของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 3 ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 3 จำแนกตาม เพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์ การปฏิบัติราชการ และ 3) เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 3

1.2 คำถามการวิจัย

1. ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นอย่างไร
2. ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์การ ปฏิบัติราชการ แตกต่างกันหรือไม่
3. ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีแนวทางการพัฒนาอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนก ตามเพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ
3. เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

1.4 สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์ การปฏิบัติราชการ ต่างกันมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในด้านมนุษยสัมพันธ์, ด้านบุคลิกภาพ, /ด้านการทำงานเป็นทีม, ด้านวิชาการ, ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร แตกต่างกัน

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยใช้การตั้งเคราะห์จากแนวคิดของนักการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดังนี้

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: อรปวีร์ สุตะพาหะ (2554, น. 34)

1.6 ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือผู้บริหารโรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในจังหวัดนนทบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 47 โรงเรียนๆ ละ 1 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประกอบด้วย 5 ด้าน ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากนักการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย

- 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์
- 2) ด้านบุคลิกภาพ
- 3) ด้านการทำงานเป็นทีม
- 4) ด้านงานวิชาการ
- 5) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หมายถึง พฤติกรรมของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่แสดงออกในการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เป็นผู้ที่ทำให้ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ปฏิบัติงานตามที่กำหนด มีความรัก ความศรัทธา ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งแบ่งได้ 5 ด้านได้แก่

ด้านมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง การกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่ประกอบด้วยเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการประสานสัมพันธ์ระหว่างครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และบุคคลอื่น สามารถสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการปฏิบัติงานตามนโยบายของสถานศึกษา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานเพื่อความเป็นเลิศ สามารถสร้างความประทับใจและเป็นมิตรกับผู้ร่วมงานมีความฉลาดทางอารมณ์ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และเอาใจใส่ดูแลบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ด้านบุคลิกภาพ หมายถึง การกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก มีความสุขุมรอบคอบ รอบรู้ มองการณ์ไกล มีความมั่นคงทางอารมณ์และสามารถอดทนต่อความกดดันได้ สามารถวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อเป็นประโยชน์ของสถานศึกษาสื่อสารได้อย่างถูกต้องชัดเจน ปฏิบัติตนตามหลักมารยาทสากลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นที่ยอมรับสร้างความไว้วางใจกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มี

ความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถปรับตัวเข้ากับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

ด้านการทำงานเป็นทีม หมายถึง การกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่เป็นผู้ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการประชุมวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ชัดเจน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถของบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอโดยกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามความสามารถของบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการจัดทำคำสั่งมอบหมายงานแก่บุคลากรในกลุ่มสาระอย่างชัดเจน สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สนับสนุนให้ทีมงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด สร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม

ด้านงานวิชาการ หมายถึง การกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่ปฏิบัติงานตามระบบงานวิชาการอย่างมีมาตรฐาน สามารถวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้คำแนะนำด้านหลักสูตรกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องสามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 รวมทั้งให้คำชี้แนะในการจัดการเรียนการสอนกับครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ ร่วมกันแสวงหาความรู้และนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ จัดระบบนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตรจัดระบบการวัดและประเมินผลได้ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผล เข้าใจและสามารถอธิบายหลักการประกันคุณภาพการศึกษาและปฏิบัติได้ถูกต้อง

ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร หมายถึง การกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่ส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากร ในด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนักเรียนมีจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสนับสนุนให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ได้หลากหลายเป็นสากลสนับสนุนให้ครูมีการสอนสร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีในการสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นสากลแนะนำการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารให้กับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล การปฏิบัติงานประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ได้

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หมายถึง ครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่ได้รับการเลือกตั้งให้เป็นผู้นำของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีหน้าที่บริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ตามกฎระเบียบของโรงเรียน และผู้บริหารระดับสูง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัด อยู่ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด นนทบุรี และโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลให้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในการคัดเลือกหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อการปฏิบัติหน้าที่ที่มีประสิทธิผล
2. นำผลการวิจัยมาใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา รวมทั้ง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา
- 2.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำและภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.1.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษามีประสิทธิผล บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้น จึงมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้

Good (1973, p. 14) ได้ให้ความหมายของการบริหารศึกษาว่า หมายถึงการอำนวยความสะดวก และการดำเนินการเกี่ยวกับภาระหน้าที่ทั้งหมดของสถานศึกษาโดยจะต้องคำนึงถึงผลสุดท้ายของการศึกษา และการควบคุมการจัดการเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ภายในสถานศึกษา ซึ่งเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครู นักเรียน แผนการสอน หลักสูตร กิจกรรม วิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และการแนะแนว

Gregg (1997, p. 32) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษาไว้ว่า หมายถึง เป็นการปฏิบัติงานและเป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อการอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้นักเรียนเข้ามารับการศึกษาในสถาบันการศึกษา

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554, น. 9) ได้กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และการจัดการในเรื่องเกี่ยวกับงานหรือกิจกรรมสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจของสถานศึกษา โดยมุ่งให้บรรลุจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาที่ได้ตั้งไว้ ภาระหน้าที่ดังกล่าวจะเกี่ยวข้องกับครู นักเรียน บุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษา

ยุกตนันท์ หวานฉ่ำ (2555, น. 11) ได้กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการในการทำงาน โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบในสถานศึกษา ที่ดำเนินการ 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารบุคคล

กัญจน์รัตน์ สินธุรัตน์ (2559, น. 8) ได้กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่กลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาครู นักเรียน บุคลากรในสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม และคุณธรรมอย่างเหมาะสม โดยจะต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ของผู้บริหารใน การวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม การจัดการ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อรุณี ทองนพคุณ (2559, น. 10) ได้กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษา กิจกรรมต่างๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็กเยาวชนประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุกๆ ด้าน เช่น ความสามารถ เจตคติพฤติกรรม ค่านิยม หรือคุณธรรมในด้านสังคมการเมือง เศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิผลของสังคม โดยกระบวนการต่างๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผนและไม่เป็นระเบียบแบบแผน

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีระเบียบปฏิบัติที่บุคลากรในสถานศึกษานั้นๆ ต้องปฏิบัติ โดยมีกลุ่มบุคคลที่เป็นผู้บริหาร วินิจฉัยสั่งการ ดูแลอำนวยความสะดวกเพื่อให้ การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

2.1.2 แนวคิดและหลักการบริหารสถานศึกษา

ปัจจัยสำคัญของการบริหารการศึกษามีประสิทธิผล สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับชุมชนได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความสามารถ มีทักษะในการบริหารทุกรูปแบบตาม

สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่กำหนด ซึ่งมีนักวิชาการศึกษาได้กำหนดไว้ดังนี้

2.1.2.1 แนวคิดการบริหารจัดการสมัยใหม่ (Contemporary management perspective) (กิตติภา พิมพานต์, 2555, น. 12) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการสมัยใหม่ที่สามารถแยกได้ เป็น

การบริหารจัดการเชิงปริมาณ (Quantitative management perspective)

การบริหารจัดการเชิงระบบ (System perspective)

การบริหารเชิงสถานการณ์ (Contingency perspective)

2.1.2.2 การบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการ โดยแบ่งภาระงานในสถานศึกษาเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป โดยดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษานั้นๆ และยึดเป้าหมายคือคุณภาพการศึกษาของนักเรียนเป็นหลัก (นนกร มังคละศิริ, 2560, น. 13) การบริหารองค์การในระบบราชการ (Bureaucracy) มาจากแนวคิดของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) (อ้างใน กิตติภา พิมพานต์, 2555, น. 16) ที่กล่าวถึงหลักการบริหารราชการประกอบด้วย

- 1) หลักของฐานอำนาจจากกฎหมาย
- 2) การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบที่ต้องยึดระเบียบกฎเกณฑ์
- 3) การแบ่งงานตามความชำนาญการเฉพาะทาง
- 4) การแบ่งงานไม่เกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนตัว
- 5) มีระบบความมั่นคงในอาชีพ

การบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา บริหารจัดการโดยวิธีการหลากหลายรูปแบบ ซึ่งแต่ละสถานศึกษาอาจแตกต่างกันไป ตามความรู้ความสามารถในการใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการสถานศึกษา

2.2 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และบทบาทหน้าที่

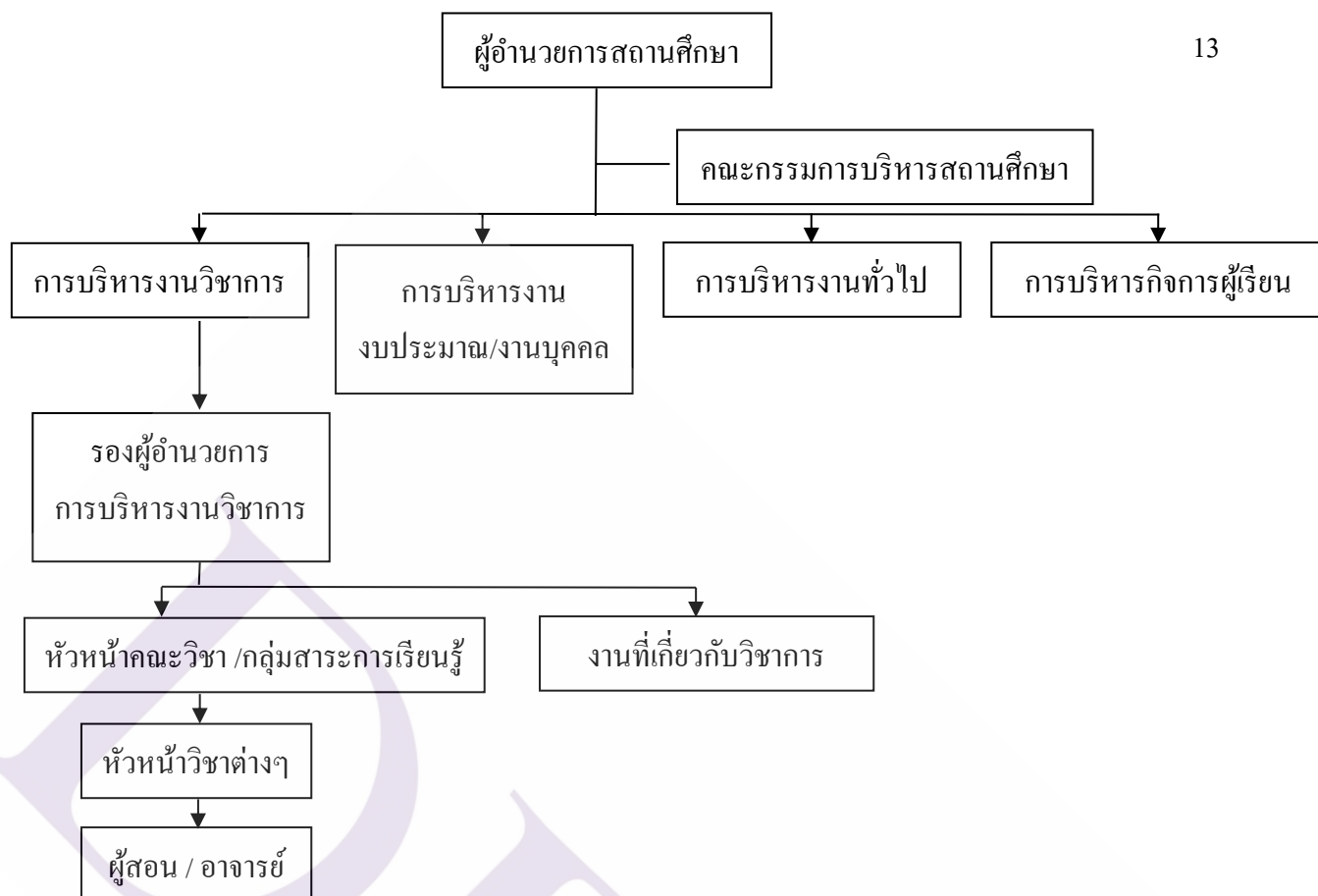
2.2.1 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, น. 23) มาตราที่ 39 กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการต้องกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

ประกอบกับ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 5) ได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรให้เป็นไปตามวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์และมาตรฐานการเรียนรู้ โดยกำหนดกลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

จากหลักการกระจายอำนาจตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2554 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พุทธศักราช 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้างการบริหารงานโดยแบ่งตามสาระการเรียนรู้ที่กำหนดและแต่งตั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ประสบผลสำเร็จตามนโยบายของสถานศึกษาโดยกำหนดให้อยู่ในสายการบริหารงานวิชาการดัง

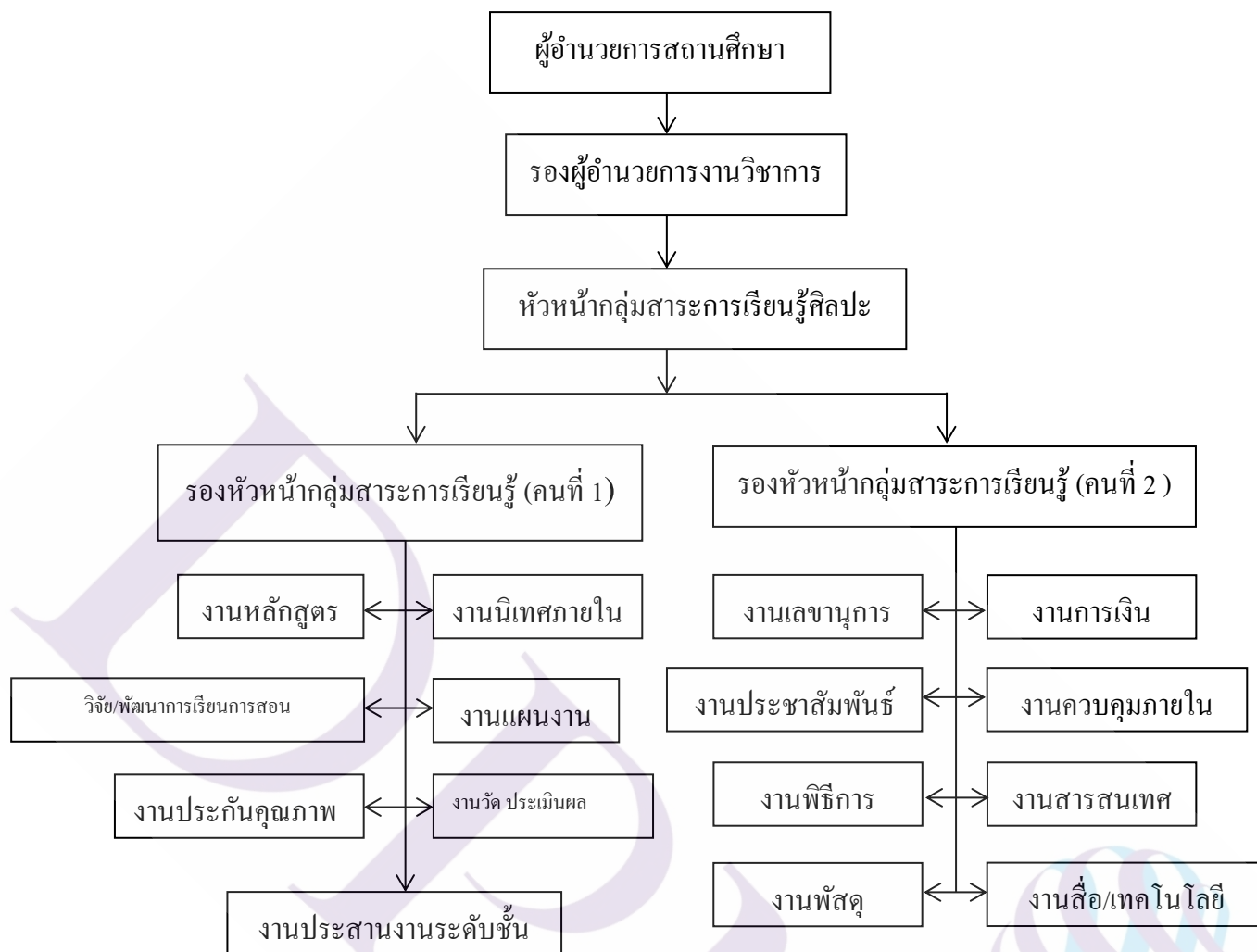

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

ที่มา: ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น.18)

2.2.2 โครงสร้างการบริหารงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

จากโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังภาพประกอบที่ 2 สถานศึกษาได้ดำเนินการกระจายอำนาจในการบริหารงานภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเฉพาะกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารของกลุ่มสาระการเรียนรู้ อันที่จะนำไปสู่ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสถานศึกษาได้จัดโครงสร้างให้เป็นไปตามมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจึงได้จัดโครงสร้างการบริหารงานกลุ่มสาระการเรียนรู้

ภาพที่ 2.2 โครงสร้างการบริหารงานภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ที่มา : สามเสนวิทยาลัย ออนไลน์ (2562)

2.2.3 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

คุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งมีนักการศึกษาได้ศึกษาคุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้กล่าวไว้ ดังนี้

อรปวิณี สุตะพาหะ (2554, น. 34) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. วุฒิและตำแหน่ง

1) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยมีวิชาเอก หรือวิชาโทตรงกับวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะได้รับแต่งตั้งและได้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้สอนครูระดับปฏิบัติการ (ค.ศ.1) หรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2) มีวุฒิไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยเคยทำการสอนวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะได้รับแต่งตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีและได้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้สอน ครูระดับปฏิบัติการ (ค.ศ.1) หรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

3) มีวุฒิปริญญาตรีหรือเทียบเท่า โดยเคยทำการสอนวิชาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จะได้รับแต่งตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่า 4 ปีและได้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่า ครูระดับปฏิบัติการ (ค.ศ.1) หรือเทียบเท่ามาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

2. เป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษาได้ และสามารถนิเทศงานวิชาการใดวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างดี

3. มีลักษณะเป็นผู้นำที่ดี

4. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี

วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒผล (2553, น. 36) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ควรมีความรู้ความสามารถในเรื่องต่างๆ ดังนี้

1. วิเคราะห์ผู้เรียนและนำเสนอข้อมูลมาวางแผนจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

2. กำหนดผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ การคิด ทักษะ กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์

3. ออกแบบและจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการพัฒนาสมองและความแตกต่างระหว่างบุคคล

4. จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้และระบบการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

5. เลือกใช้สื่อเทคโนโลยีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้

6. ใช้วิธีการประเมินตามสภาพจริง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 137-138) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. ความรู้

1.1 มีความรู้ในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

1.2 มีความรู้ในเรื่องที่สอนและเชี่ยวชาญเป็นพิเศษในการสายการสอนในรายวิชา

เอกของตน

1.3 มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการพัฒนการเรียนรู้

1.4 มีความรู้ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน

2. ทักษะ

2.1 มีทักษะในการใช้ภาษาทั้งภาษาพูด ภาษาเขียน เพื่อสื่อความหมายให้ผู้เรียนและเพื่อนร่วมงานเข้าใจ

2.2 มีมนุษยสัมพันธ์

2.3 มีทักษะในการค้นคว้าวิจัย

3. เจตคติต่อความเป็นครูผู้สอน

3.1 มีความคิดเอาใจใส่ผู้เรียน

3.2 สนใจวิชาที่ต้องสอนทุกรายวิชา

3.3 สนใจสถานศึกษาและชุมชนอันเป็นที่ตั้งของสถานศึกษา

3.4 สนใจที่จะร่วมมือกับเพื่อนร่วมอาชีพ

3.5 สนใจที่จะพัฒนาวิชาชีพผู้สอนให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป

ทรงเดช สอนใจ (2555, น. 143) ได้กล่าวถึง คุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จะต้องมีความรู้ ภูมิภาวะ ความรู้และประสบการณ์ในระดับหนึ่ง มีคุณลักษณะด้านคุณธรรม จริยธรรม ความมีภาวะผู้นำ การทำงานเป็นทีมมีคุณธรรมจริยธรรมและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสามารถและทักษะด้านการพัฒนาหลักสูตรและการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ในวิชาที่สอนได้เป็นอย่างดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน อยู่เสมอ และจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการใช้ เทคโนโลยี (ICT) เพื่อการบริหารจัดการเรียนรู้

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าคุณสมบัติของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ควรเป็นผู้ที่มีวุฒิขั้นต่ำคือปริญญาตรี เป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้สอน มีความรอบรู้ในการจัดการเรียนการสอน การปฏิบัติงานในด้านที่ตนรับผิดชอบ เป็นผู้มีความคุณธรรมจริยธรรม และต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำ

2.2.4 บทบาทหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

จากการกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และโครงสร้างการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังกล่าวข้างต้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จึงมีบทบาทหน้าที่ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 33-38) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นทางการที่ถูกต้อง และมีความเหมาะสมกับสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และให้คำแนะนำบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการ

เรียนรู้รูปแบบต่างๆที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติและให้คำแนะนำบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามระเบียบปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลได้อย่างถูกต้องและมีมาตรฐาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษา และสามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถจัดทำให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาสื่อ นวัตกรรม และการใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชา และหลักสูตรการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ความสำคัญ ชี้แนะ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดเก็บข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การนิเทศการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ในการจัดระบบนิเทศการจัดการเรียนการสอนและสามารถให้คำแนะนำบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างกัลยาณมิตร การแนะแนวการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความสามารถในการจัดระบบแนะแนวการศึกษาให้กับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนักเรียนเพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่เข้าใจระบบและสามารถปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาได้ตามเกณฑ์ การรับรองมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้มีจิตสาธารณะในการให้ความช่วยเหลือดูแลร่วมมือกับชุมชนในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด เทคนิคต่างๆ ทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและ การเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำ

2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

จากการศึกษาเอกสารและแนวคิดของภาวะผู้นำ มีนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของภาวะผู้นำ ดังนี้

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2552, น. 1) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง บุคคลที่สามารถในการบังคับบัญชาบุคคลอื่น โดยได้รับการยอมรับ และได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่นเป็นผู้ทำให้บุคคลอื่นไว้วางใจและให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกหรือสั่งการบังคับบัญชา ประสานงาน โดยอาศัยอำนาจหน้าที่ เพื่อให้กิจการบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ต้องการ

ชัยเสถียร พรหมศรี (2557, น. 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง การโน้มน้าวและจูงใจผู้ตามให้ปฏิบัติตามเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ต้องการขององค์กร

วิเชียร วิทยอดม (2558, น. 1-2) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้ที่มีอิทธิพลในกลุ่มหรือองค์กรช่วยในการสร้างเป้าหมายและนำผู้ตามไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

พัชรา วาณิชวสิน (2560, น. 16) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าวและใช้อิทธิพลต่อคนผ่านสายสัมพันธ์อันเหนียวแน่นด้วยความไว้วางใจและให้การสนับสนุนตามความเหมาะสมของบริบทที่เป็นอยู่เพื่อบรรลุตามเป้าหมายขององค์กร

สุนทร โศตรบรรเทา (2560, น. 20) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมและกระบวนการที่ทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนแปลงและละทิ้งความสนใจของตนเองแล้วหันมาปฏิบัติตามเป้าหมายของกลุ่ม โดยการหล่อหลอมแนวคิดใหม่ การให้คำปรึกษา การแนะนำ การชักชวนและการกระทำเชิงสัญลักษณ์ ซึ่งคล้อยและให้ความหมายแก่ผู้อื่นเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย

DuBrin (2010, p. 12) กล่าวว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่นให้ผู้ตาม หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามเป้าหมายของกลุ่มหรือองค์กร

จากแนวคิดที่กล่าวมาสามารถสรุปความหมายของ ภาวะผู้นำ ได้ว่าหมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ผู้นำโน้มน้าวให้บุคคลหรือกลุ่มคนในองค์กรปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร

2.3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีความสำคัญของภาวะผู้นำ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความสำคัญของภาวะผู้นำ ดังนี้

ชัยเสถียร พรหมศรี (2557, น. 14) กล่าวถึง ความสำคัญของภาวะผู้นำว่ามีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จและด้วยเหตุนี้องค์กรทุกประเภทไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐหรือภาคเอกชน องค์กรที่แสวงหาผลกำไรหรือไม่แสวงหาผลกำไร ที่ต้องการได้มาหรือพัฒนาบุคลากรของตนให้เป็นผู้นำที่มีประสิทธิผล

พัชรา วาณิชวสิน (2560, น. 39) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ ว่ามีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร สามารถสร้างผลลัพธ์ทางบวกที่องค์กรต้องการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนซึ่งภาวะผู้นำจึงเป็นสิ่งที่องค์กรตระหนักถึงความสำคัญและต้องการให้มีหรือสร้างให้เกิดในตัวผู้นำขององค์กรทุกคนเพื่อให้ผู้นำสามารถแสดงความเป็นผู้นำได้อย่างมีประสิทธิภาพอันจะนำมาซึ่งประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรในท้ายที่สุด

รัตติกรณ์ จงวิศาล (2556, น. 2) กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำ ว่ามีความสำคัญในการนำองค์กรให้สำเร็จ ดังคำกล่าวโบราณที่ว่า “ฝูงสุนัขที่มีสิงโตนำ ดีกว่าฝูงสิงโตที่มีสุนัขนำ” ซึ่งมีความหมายโดยนัยหรือความหมายแฝงของคำกล่าวนี้สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของผู้นำในกลุ่ม ซึ่งหากกลุ่มมีผู้นำที่มีภาวะผู้นำสูงมีศักยภาพมีความสามารถเปรียบเทียบกับสิงโตที่เป็นสัตว์ที่มีความเป็นผู้นำ เป็นเจ้าป่า ฯลฯ แม้ว่าผู้ตามดูเหมือนภายนอกจะด้อยศักยภาพหรือความสามารถผู้นำก็จะสามารถพัฒนาหรือดึงศักยภาพความสามารถของผู้ตามออกมาได้ ทำให้กลุ่มนี้มีประสิทธิผลมากกว่ากลุ่มที่ผู้นำมีภาวะผู้นำต่ำ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ มีความสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จ โดยการ โน้มน้ำบุคลากรให้ร่วมมือกันปฏิบัติงาน ซึ่งต้องเป็นผู้มีอิทธิพลสูงสุดอย่างมีศิลปะ สร้างแรงบันดาลใจ แรงจูงใจให้ผู้ตามปฏิบัติงานให้สำเร็จและด้วยเหตุนี้องค์กรทุกประเภท จึงต้องการพัฒนาบุคลากรของตนให้มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

2.3.3 แนวคิดและทฤษฎีภาวะผู้นำ

มีนักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำในหลากหลายแนวคิด ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาและสรุปจากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้รวบรวมไว้ ดังนี้

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Leadership Theory) (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556, น. 229) ในช่วงปลายทศวรรษที่ 1940 นักวิจัยเริ่มให้ความสนใจในการศึกษาพฤติกรรมของผู้นำ โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีคุณลักษณะ โดยมีสมมติฐานว่า “ภาวะผู้นำถูกสร้างขึ้นได้ เพราะพฤติกรรมการนำที่ไม่ได้มีมาโดยกำเนิด” จึงมีนักวิจัยหลายท่านได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมของภาวะผู้นำในองค์กรที่ประสบความสำเร็จ ดังมีรายละเอียดของแต่ละแนวคิดดังนี้

การศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัย โอไฮโอ (The Ohio State University Studies) เริ่มศึกษาในปี ค.ศ. 1950 เป็นต้นมา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผู้นำที่มุ่งคนสูงและมุ่งงานสูง จะมีผลการดำเนินงานและความพอใจสูงกว่าผู้นำแบบอื่น และพบว่าผู้นำที่มีประสิทธิผลไม่จำเป็นต้องเป็นผู้มุ่งงานสูง และมุ่งคนสูงเสมอไป โดยผู้นำที่มีประสิทธิผลอาจมุ่งคนสูง มุ่งงานต่ำ หรือมุ่งคนต่ำ มุ่งงานสูงก็ได้ขึ้นอยู่กับสถานการณ์

การศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของมหาวิทยาลัยมิชิแกน (The University of Michigan) โดยเริ่มศึกษากลางศตวรรษที่ 1940 ถึง กลางศตวรรษที่ 1950 ซึ่งผลการวิจัย พบว่าพฤติกรรมมุ่งคนทำงาน และพฤติกรรมมุ่งผลผลิตมีความคล้ายคลึงกับพฤติกรรมมุ่งกิจสัมพันธ์และพฤติกรรมมุ่งมิตรสัมพันธ์ในส่วนของผู้นำที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องมีพฤติกรรมด้านมุ่งผลผลิตสูงควบคู่กับการมีสัมพันธภาพระหว่างบุคคลที่ดี นอกจากนี้มหาวิทยาลัยมิชิแกน ยังเน้นผู้นำที่มีพฤติกรรมเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง ระหว่างพฤติกรรมมุ่งคนทำงาน หรือพฤติกรรมมุ่งผลผลิต ซึ่งเป็นแนวคิดมิติเดียว

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait leadership Theory) (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557, น. 14-16) ทฤษฎีนี้มีการศึกษาตั้งแต่วัยปี ค.ศ. 1930 เป็นต้นมา โดยแนวคิดนี้มีความเชื่อว่า ภาวะผู้นำเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือโดยกำเนิด และสามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้นำที่ดีให้มีประสิทธิผลสูงได้ โดยการพัฒนามุขลักษณะทั่วไปและบุคลิกภาพที่สัมพันธ์กับงาน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมั่นคงทางอารมณ์ ความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม ความอบอุ่นและเอื้ออาทร ความมุ่งมั่นตั้งใจในการปฏิบัติงาน ความอ่อนน้อมถ่อมตนสามารถปรับตัวได้ ทุกสถานการณ์ เป็นบุคคลที่เปิดเผยและมีอารมณ์ขันกล้าตัดสินใจและแสดงออกได้อย่างเหมาะสม

ตาข่ายภาวะผู้นำ (Leadership Grid) (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง, 2557, น. 31) ในปี ค.ศ.1964 ได้นำแนวคิดของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ (Ohio) และมหาวิทยาลัยมิชิแกน (Michigan) มาเป็นแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาพฤติกรรมของภาวะผู้นำที่เรียกว่าตาข่ายผู้นำ โดยแบ่งพฤติกรรมของผู้นำเป็น 2 มิติ คือ มิติที่มุ่งคน (concern for people) เป็นสัมพันธภาพที่อบอุ่นระหว่างบุคคล ส่วนมิติมุ่งผลผลิต (concern for production) เป็นการประสบความสำเร็จในภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นหลัก จากแนวคิดดังกล่าวนำมาสู่การแบ่งพฤติกรรมตามตาข่ายแบบภาวะผู้นำได้ 5 แบบ ได้แก่ ผู้นำแบบขี้แย ผู้นำแบบเอาแต่ใจ ผู้นำแบบชุมชนสังสรรค์ ผู้นำแบบพบกันครึ่งทาง และผู้นำแบบทำงานเป็นทีม ทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership Theory) (รัตติกรณ จงวิศาล, 2556, น. 255) แนวคิดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นการศึกษาภาวะผู้นำแนวใหม่ หรือเป็นกระบวนทัศน์ใหม่ (New paradigm) ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นการปรับกระบวนทัศน์ (Paradigm shift) ไปสู่ความเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ (Visionary) และมีการกระจายอำนาจหรือเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowering) เป็นผู้มีคุณธรรม (Moral agents) และกระตุ้นผู้ตามให้มีความ

เป็นผู้นำ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวก่อให้เกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงในองค์การ โดยกระบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน หรือผู้ตามที่กระทำโดยผ่านองค์ประกอบทางพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการดังที่ได้สรุปไว้ ดังนี้

การมีอิทธิพลเชิงอุดมการณ์ (Idealized Influence or Leadership) หมายถึง พฤติกรรมผู้นำที่มีบทบาทและลักษณะการกระทำที่เป็นแบบอย่างที่ดี (role models)

การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspirational motivation) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำสามารถที่จะสื่อสารกับผู้ตาม เพื่อให้ผู้ตามทราบถึง วิสัยทัศน์ พันธกิจ ความคาดหวังที่สูงของผู้นำที่มีต่อผู้ตาม

การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual stimulation) หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้นำกระตุ้นให้ผู้ตามรู้จักใช้ความคิด พยายามริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรม และการสร้างความท้าทาย โดยที่พฤติกรรมของผู้นำจะพยายามตั้งคำถามที่ทวนกระแสต่อความเชื่อ ค่านิยมแบบเก่าของผู้ตามและทดลองนำปัญหาเก่าที่เคยเกิดขึ้นมาใช้วิธีการแก้ปัญหาใหม่ โดยที่ผู้นำเป็นผู้ให้การสนับสนุนผู้ตาม

การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized consideration) หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่เข้าใจ และปฏิบัติต่อผู้ตามแตกต่างกันตามความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของผู้ตามแต่ละคน ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency or Situational Leadership Theory) (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2556, น. 233)

ทฤษฎีนี้เริ่มต้นประมาณปลายศตวรรษที่ 1960 จากการศึกษา พบว่า ประสิทธิภาพของผู้นำขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างแบบของผู้นำกับสถานการณ์นั้นๆ โดยแนวคิดที่สำคัญได้แก่ ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ ฟิลด์เลอร์ ได้ศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำตามสถานการณ์ โดยแบ่งผู้นำเป็น 2 ประเภท คือ ผู้นำแบบมุ่งงาน และผู้นำแบบมุ่งความสัมพันธ์ ซึ่งผู้นำทั้งสองประเภทจะประสบความสำเร็จจะต้องรู้จักปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมที่สุด ซึ่งภาวะผู้นำจะมีประสิทธิภาพน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ของผู้นำกับผู้ใต้บังคับบัญชา โครงสร้างของงาน และอำนาจตามตำแหน่งงาน ในขณะที่ทฤษฎีภาวะผู้นำตามสถานการณ์ของ Hersey and Blanchard ได้ให้ความสำคัญกับความพร้อม (Readiness) หรือวุฒิภาวะ (Maturity) ของผู้ตามกล่าวคือ การเลือกใช้แบบของภาวะผู้นำมีความสอดคล้องกับความพร้อมหรือวุฒิภาวะของผู้ตามก็จะทำให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและอีกประการหนึ่งคือ สถานการณ์ที่ต่างกันย่อมต้องการผู้นำ ที่ต่างกัน ดังนั้นทฤษฎีนี้จึงประกอบด้วยปัจจัย 3 ส่วนคือ แบบของผู้นำ (Leadership Styles) วุฒิภาวะของผู้ตาม (Follower maturity) และการปรับแบบของผู้นำให้สอดคล้องกับสถานการณ์

ทฤษฎีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ (Integrated Leadership Theory) (สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ, 2557, น. 52) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซับซ้อน ในโลกยุคปัจจุบันนี้ การบริหารที่จะให้ประสบความสำเร็จผู้บริหารจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงบูรณาการ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดขององค์กร จึงต้องผสมผสานการใช้แนวคิดของภาวะผู้นำเชิงคุณลักษณะ (Trait Leadership Theory) ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรม (Behavioral Leadership Theory) ภาวะผู้นำตามสถานการณ์ (Contingency or Situational Leadership Theory) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ที่ผู้นำใช้ปฏิสัมพันธ์ทางบวกเพื่อจูงใจ หรือโน้มน้าวใจ (Persuasion) ผู้อื่นทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร และระดับสังคม โดยวิธีการผสมผสานแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำแต่ละกลุ่มที่เหมาะสมเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาขององค์กรให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน ทฤษฎีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล (Leadership Effectiveness Theory) (DuBrin, 2010, p. 20)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลเป็นการศึกษา พัฒนาโดยการยึดหลักการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ ถ้าผู้นำสามารถบริหารจัดการได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม บุคลิกภาพของผู้นำมีส่วนสำคัญในการยอมรับของกลุ่ม 2) โครงสร้างของงาน งานที่ให้ความสำคัญ เกี่ยวกับโครงสร้างของงาน อำนาจของผู้นำจะลดลง แต่ถ้างานใดต้องใช้ความคิด การวางแผน ผู้นำจะมีอำนาจมากขึ้น

3) อำนาจของผู้นำ ผู้นำที่ดีที่สุดคือผู้ที่เห็นงานสำคัญที่สุด แต่ถ้าผู้นำที่จะทำเช่นนี้ได้ ผู้นำต้องมีอำนาจและอิทธิพลมาก แต่ถ้าผู้นำมีอิทธิพลหรืออำนาจไม่มากพอจะเป็นผู้นำที่เห็นความสำคัญของสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้นำและผู้ตามมากกว่าเห็นความสำคัญของงาน ซึ่งแนวคิดนี้เน้นเรื่อง สถานการณ์สร้างผู้นำ ตามแนวคิดนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

2.4.1 ความหมายของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

DuBrin (2010, p. 20) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการอย่างพึงพอใจโดยใช้หลัก 4 ประการคือ 1) คุณลักษณะ 2)พฤติกรรม 3)ทีมงานและ 4)สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกของหน่วยงานหรือองค์กร

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557, น. 29) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลหมายถึง กระบวนการของการได้มาซึ่งผลงานตามที่ปรารถนาจากการมีส่วนร่วมอย่างเต็มอกเต็มใจของผู้อื่น

นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์ (2557) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิผลหมายถึง ผู้นำที่นำทีมงานร่วมมือกันปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ผู้นำที่สามารถโน้มน้าวให้บุคคลอื่นๆ เชื่อถือศรัทธาและมั่นใจไว้วางใจในตัวผู้นำ จึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จขององค์กร เพราะผู้ปฏิบัติงานจะเต็มใจปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถและภาคภูมิใจที่พวกเขามีส่วนร่วมในความสำเร็จนั้นๆ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หมายถึง กระบวนการที่ผู้นำนำมาใช้ในการบริหารจัดการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ซึ่งตัวผู้นำเองต้องเป็นผู้นำมีคุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่มีอิทธิพลต่อผู้ตามให้เชื่อถือ ศรัทธา มั่นใจ ไว้วางใจที่จะปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังความสามารถและเกิดความภาคภูมิใจที่พวกเขามีส่วนร่วมในความสำเร็จนั้นๆ

2.4.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

ถวัลย์ หงส์ไทย (2554, น. 41) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลว่ามีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นการแสดงออกให้เห็นและเป็นไปได้ในการปฏิบัติงาน

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2557, น. 32) ได้กล่าวถึงความสำคัญของ ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลว่าเป็นพฤติกรรมของผู้นำที่ทำให้องค์กรบรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้และเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานภายนอก

สุรจิตย์ ผิวงาม (2558, น. 34) ได้สรุปความสำคัญของ ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลว่ามีความสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ เกิดการยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชา ทำให้ การปฏิบัติงานได้เต็มศักยภาพ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลมีความสำคัญต่อองค์กร เนื่องจากภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลส่งผลถึงความสามารถและความกล้าหาญของผู้บริหารที่จะส่งเสริม หรือมีอิทธิพลต่อผู้ตามหรือผู้ร่วมงานภายในองค์กร การได้ทำงานอย่างเต็มศักยภาพการมีความสุขกับการทำงานและมีประสิทธิผล ต่อเป้าหมายขององค์กร

2.4.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

เทลเลอร์ และ ฟรานซิส (Taylor & Francis, 2014) ได้วิจัยเรื่องการพยากรณ์ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลในอุตสาหกรรมวิศวกรรม ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบด้านสติปัญญา ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์และสังคมด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพมีผลต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล

วิเชียร วิทยอดุม (2558, น. 1-8 - 1-10) ได้สรุป องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ว่าประกอบด้วย มนุษยสัมพันธ์ ทักษะการคิด การทำงานเป็นทีม และงานวิชาการ

วิโรจน์ สารรัตน์ (2557, น. 74) ได้สรุป องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลว่าประกอบด้วย มนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นทีม และงานวิชาการ

วันชัย มีชาติ (2556, น. 186-187) ได้สรุป องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลว่าประกอบด้วย มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ การทำงานเป็นทีม และงานวิชาการ

สุรจิตย์ ผิวงาม (2558) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนดีเด่น: พหุกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหาร โรงเรียนดีเด่นประกอบด้วย ด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ และ การมีทักษะทางเทคโนโลยีการสื่อสาร กษมาพร ทองเอื้อ (2555, น. 112-113) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลผลการศึกษพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากลประกอบด้วยลักษณะสภาพแวดล้อม ลักษณะบุคลิกภาพ และเทคโนโลยี

โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

นักวิชาการ	Taylor & Francis (2014)	วิเชียร วิทยอดุม (2554)	วิโรจน์ สารรัตน์ (2557)	วันชัย มีชาติ (2556)	สุรจิตย์ ผิวงาม (2558)	กษมาพร ทองเอื้อ (2555)	ความถี่	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
องค์ประกอบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล								
1. ด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์	✓						1	
2. ด้านมนุษยสัมพันธ์	✓	✓	✓	✓	✓		5	1
3. ด้านบุคลิกภาพ	✓			✓	✓	✓	4	2

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

องค์ประกอบ ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผล	นักวิชาการ Taylor & Francis (2014)	วิเชียร วิทยอุดม (2554)	วิโรจน์ สารรัตน์ (2557)	วันชัย มัชชาติ (2556)	สุรจิตย์ ศิวงาม (2558)	กษมาพร ทองเอื้อ (2555)	ความถี่	ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
4. ด้านสติปัญญา	✓						1	
5. ด้านทักษะความคิด		✓	✓				2	
6. การทำงานเป็นทีม		✓	✓	✓			3	3
7. ด้านงานวิชาการ		✓	✓	✓			3	4
8. ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร					✓	✓	2	5
9 สภาพแวดล้อม						✓	1	

จากตารางที่ 1 พบว่าองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยมีนักวิชาการจำนวน 5 คนซึ่งผู้วิจัยเลือกความคิดเห็นที่เหมือนกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปเป็นองค์ประกอบในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม และ 4) ด้านงานวิชาการ และ 5) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้

2.5 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประกอบด้วย

2.5.1 ด้านมนุษยสัมพันธ์

วีระพรรณ จันทร์เหลือง (2558, น. 5) ได้กล่าวถึงความหมายของมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ศิลปะในการที่มนุษย์ติดต่อเกี่ยวข้องกับกันเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการก็ตาม ด้วยมารยาทที่ดี มีนโนธรรมด้วยศิลปะวิธีที่ทำให้อยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข ร่วมใจกันดำเนินกิจกรรมให้บรรลุผล เช่นเดียวกับ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2560, น. 11) กล่าวว่า มนุษยสัมพันธ์ เป็นพฤติกรรมมนุษย์ใน

องค์การ และศึกษาปฏิสัมพันธ์หรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มและองค์การ เพื่อให้ทั้งบุคคล กลุ่มและองค์การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน รวมถึงการศึกษาความสัมพันธ์แบบที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นภายในองค์การ และในทุกสถานที่ที่มีคนอยู่ มนุษย์สัมพันธ์ ไม่ใช่เป็นเพียงเรื่องของสามัญสำนึก แต่เป็นการศึกษาจากองค์ความรู้ แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยเชิงประจักษ์ทำอย่างไรจะจูงใจให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่าง มีประสิทธิภาพใช้ความสามารถและศักยภาพเต็มที่ มีความสุข ความเพลิดเพลินในการทำงาน มีความพึงพอใจและสามารถบรรลุเป้าหมายทั้งของตนเองและองค์การได้ ส่วน วิชชุดา จันทรวิโรจน์ (2556, น. 3) ได้สรุปไว้ว่า มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการทางสังคม หรือปฏิกริยาทางสังคม ที่มนุษย์ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ ในการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันในสังคมไทย ปราศจากความขัดแย้งของทุกฝ่าย ได้รับความพึงพอใจ อันนำไปสู่ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงาน เพื่อจูงใจให้ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ ทุ่มเท เสียสละ ทำให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมาย ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จากที่กล่าวมาผู้วิจัยสรุปได้ว่า มนุษย์สัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการทางสังคมหรือวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับบุคคล ให้มีความผูกพันกันมีความรู้สึกที่ดีๆ ต่อกัน ในลักษณะการครองใจคน จูงใจให้ทุกคนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ของบุคคล และองค์การอย่าง จงรักภักดีให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือทำงานด้วยความเต็มใจ ฉะนั้น มนุษย์สัมพันธ์ มีความสำคัญในการบริหารงานในองค์การ โดยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะเป็นผู้ที่สามารถนำมาใช้ในการบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้บรรลุตามเป้าหมาย ดังที่ ธนา โกมลภิส (2562) ได้สรุปถึงความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์ไว้ดังนี้

บรรเทาความว้าเหว เพราะว่ามันุษย์เป็นสัตว์สังคม จะอยู่คนเดียวในโลกไม่ได้จะรู้สึกเหงา จึงต้องสร้างให้มนุษย์ใช้มนุษย์สัมพันธ์โดยการคบเพื่อน เพื่อให้คลายเหงาให้ความรัก มนุษย์ต้องการแสดงออกซึ่งความรัก คือรักบุคคลที่เกี่ยวข้อง และต้องให้เขารักตอบด้วยจะแสดงออกในรูปแบบของการรักเพื่อนเพศเดียวกัน หรือต่างเพศ ทั้งความรักที่บริสุทธิ์และความรักด้วยเพศสัมพันธ์ให้ความปลอดภัย มนุษย์ต้องอยู่รวมกลุ่มกันและสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคล หรือกลุ่มที่จะช่วยให้เขาปลอดภัย เช่น การพยายามรู้จักกับเพื่อนบ้าน เพื่อนร่วมงาน หรือผู้มีอำนาจเพื่อความปลอดภัยของตนเอง การปฏิบัติตน มนุษย์ไม่อาจปฏิบัติตนโดยลำพังได้ด้วยตนเองได้ จะต้องอาศัย หรือเกี่ยวข้องกับ และสัมพันธ์กับผู้อื่นเสมอ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องมีเพื่อนร่วมงานหรือผู้ปฏิบัติงานที่ต้องสร้างความสัมพันธ์ไว้เพื่อการปฏิบัติงาน ที่ราบรื่น ส่งเสริมความสำเร็จ มนุษย์ต่างหวังความสำเร็จในการทำงานตามเป้าหมายซึ่งผู้บริหารองค์การ ต้องคำนึงถึงความสำเร็จขององค์การ โดยการจัดกิจกรรมต่างๆ ทำให้สมาชิกในองค์การรู้จักกัน และสามารถประสานงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สังคมมนุษย์สัมพันธ์เป็นการให้มนุษย์รักกัน ชอบพอกัน ให้การยอมรับและคบหาสมาคมซึ่งกันและกัน จะนำมาซึ่งความสงบสุขในสังคม เศรษฐกิจมนุษย์สัมพันธ์เพิ่มผลผลิตได้ เพราะมนุษย์มีจิตใจที่เป็นปกติและเป็นสุข เนื่องจากมนุษย์มีความสัมพันธ์ชอบสร้างงานและเพิ่มผลผลิตได้ ในขณะเดียวกัน การมีมนุษย์สัมพันธ์จะช่วยเหลือในด้านเศรษฐกิจได้การเมือง มนุษย์สัมพันธ์ช่วยประสาน หรือช่วยแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้ในลักษณะที่เรียกว่า “กาวใจ”

จากที่กล่าวมาการกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งผลต่อการประสานสัมพันธ์ระหว่างครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในการปฏิบัติงานให้เป็นแบบอย่างอันเดียวกัน เป็นมิตรกับผู้ร่วมงาน มีความอ่อนน้อมถ่อมตนต่อบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้

2.5.2 ด้านบุคลิกภาพ

นิติพล ภูตะโชติ (2559, น. 112) ได้สรุปความหมายของบุคลิกภาพ เป็นลักษณะเฉพาะตัวเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคล การแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของบุคคลผู้นั้น ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะต้องคงเสถียรคงวาพอสมควร ลักษณะที่เกี่ยวกับพฤติกรรมแบบแผนพฤติกรรมและแนวความคิดต่าง ๆ ของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกันทำให้บุคคลมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน และไม่เหมือนกับคนอื่น เพราะมนุษย์มีลักษณะเฉพาะตัวเป็นของตนเอง ขณะที่ วุฒิพงศ์ ฉายะพิงค์ (2558, น. 42) ได้สรุปว่า บุคลิกภาพ เป็นรูปแบบของความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมที่ตอบสนองต่อสิ่งเร้าโดยเริ่มก่อร่างมาตั้งแต่วัยเด็ก และพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ในวัยรุ่นจนมีรูปแบบที่ถาวรชัดเจน ในวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผลรวมของทั้งสุขภาพ คุณภาพและประสิทธิภาพ ส่วน รัตติกรณ์ จงวิศาล (2560, น. 40) ได้สรุปว่า บุคลิกภาพ เป็นลักษณะเฉพาะตัวของบุคคล ทั้งส่วนที่เป็นลักษณะภายนอก เช่น รูปร่าง หน้าตา การแต่งกาย การพูด การแสดงออก กิริยาท่าทาง และส่วนที่เป็นลักษณะภายใน เช่น ความคิด ความรู้สึก ทักษะ ทักษะ อารมณ์ ความต้องการ ความสนใจ ค่านิยม และความสามารถด้านต่างๆ และวันชัย มีชาติ (2556, น. 27) ได้กล่าวถึง บุคลิกภาพเป็นพฤติกรรมทั้งหมดที่มนุษย์แสดงออกหรือสนองตอบต่อสภาพแวดล้อม รวมถึงระบบจิตวิทยาภายในของมนุษย์ และเป็นปัจจัยกำหนดให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมต่างๆกันออกมา โดยตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ได้เป็นตำแหน่งตามกฎหมายในสถานศึกษา ที่กฎหมายกำหนดให้ สถานศึกษามีตำแหน่งผู้บริหารคือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษา จึงได้นำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของครู โดยคณะกรรมการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดคุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเอง และวิชาชีพของครู ประกอบด้วย

1) พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษา สมรรถนะทางวิชาชีพความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาและวิธีการสอน

2) มีส่วนร่วม และเป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3) นำความรู้ ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ และรวมถึงการมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในวิชาชีพครู และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ และเนื่องจากงานของตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นงานที่เป็นเชิงการบริหารด้วย จึงได้นำมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของรองผู้อำนวยการสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 2564, น. 34) ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นพื้นฐาน โดยได้กำหนดคุณลักษณะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพของรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ประกอบด้วย

1) พัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษา สมรรถนะทางวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และความรอบรู้ในการบริหารงานให้สูงขึ้น

2) มีส่วนร่วม และเป็นผู้ดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา

3) นำความรู้ ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของครูและผู้เรียน

4) สร้างและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาการ และรวมถึงการมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพ ดังนั้น จากการเปรียบเทียบของมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของตำแหน่งครู และผู้บริหารสถานศึกษาจะเห็นได้ว่า มีลักษณะคล้ายกันเพียงแต่ว่า ครูจะมีลักษณะมุ่งเน้นการสอนและผู้บริหารสถานศึกษาจะมีลักษณะมุ่งเน้นการบริหาร ซึ่งตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มสาระก็คือตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้งจากงานประจำเดิมคือการสอนของครู เพิ่มในส่วนของการบริหารเข้ามาด้วย ดังนั้น พฤติกรรมของหัวหน้ากลุ่มสาระที่จะต้องเป็นแบบใด อาจจะเทียบเคียงนำพฤติกรรมในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งของครู และผู้บริหารสถานศึกษามาเป็นเกณฑ์มาตรฐานได้ เพียงแต่ว่า ในด้านการบริหารอาจมีความเข้มข้นน้อยกว่าการเรียนการสอน โดยหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ควรมีพฤติกรรมการพัฒนาตนเองอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความสามารถ ทักษะ

โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในการสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อการศึกษาสมรรถนะทางวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษา และความรอบรู้ในการบริหารงานให้สูงขึ้น มีส่วนร่วม และเป็นผู้นำในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ และการจัดการศึกษา นำความรู้ ความสามารถ ทักษะที่ได้จากการพัฒนาตนเองและวิชาชีพมาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อคุณภาพของครูและผู้เรียน สร้างและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาการและรวมถึงการมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีจิตสำนึกความรับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา และมีจรรยาบรรณของวิชาชีพจาก ที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า บุคลิกภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระที่ควรจะมี คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก มีความรอบคอบ รอบรู้ มองการณ์ไกล สามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องชัดเจน ความเป็นประชาธิปไตยรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีทัศนคติที่ดีในการพัฒนาตนเอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาชีพ สร้างและสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

ฉะนั้นบุคลิกภาพจึงมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ส่งผลให้การบริการงานกลุ่มสาระการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดดังที่ ชลดา ทวีคุณ (2556, น. 9) ได้สรุปความสำคัญของบุคลิกภาพว่ามีความสำคัญในการดำรงชีวิตเป็นอย่างมาก ดังเช่น สร้างความมั่นใจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้นทำให้กล้าแสดงออก ผู้ที่มีความมั่นใจแสดงออกได้อย่างเหมาะสมมักได้รับความไว้วางใจเป็น ที่ยอมรับของกลุ่มใครๆ ก็ต้องการให้สามารถอยู่ในกลุ่มได้ ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจและสามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากบุคคลหนึ่งอย่างไร โดยสังเกตพฤติกรรมที่ทำสม่ำเสมอของคน คนนั้น บุคลิกภาพช่วยให้สามารถจดจำและเข้าใจบุคคล แต่ละคนได้ ทำให้สามารถยอมรับ อดทนให้อภัย ยินดี ฯลฯ ทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลเหล่านั้น การคาดหมายพฤติกรรม บุคลิกภาพทำให้สามารถคาดเดาพฤติกรรมของบุคคลได้ ทำนายได้ว่าในสถานการณ์ใดจะเกิดอะไรช่วยป้องกันปัญหาและขจัดสาเหตุในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ได้

2.5.3 ด้านการทำงานเป็นทีม

พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 538) ได้สรุปไว้ว่าทีมงานหรือการทำงานเป็นทีมเป็นการร่วมงานกันของกลุ่มสมาชิกที่มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกันและร่วมมือกันปฏิบัติงาน รับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของคนรวมทั้งมีการประสานงานกันจนงานสำเร็จลุล่วงตามเป้าหมาย โดยสมาชิกทุกคนได้รับผลงานร่วมกันขณะที่เมตต์ เมตต์การุณจิต

(2559, น. 3) ได้กล่าวถึง การทำงานเป็นทีม หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลมีปฏิสัมพันธ์กัน กระทำหรือ ปฏิบัติภารกิจอย่างมุ่งมั่น โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือความสำเร็จของงาน ส่วน อนนท์ ตูลารักษ์ (2562) ได้สรุปไว้ว่าการทำงานเป็นทีม เป็นกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กัน ก่อนข้างจะใกล้ชิดและคง ความสัมพันธ์อยู่ก่อนข้างจะถาวร ซึ่งประกอบด้วยหัวหน้างานและเพื่อนร่วมงาน โดยร่วมกัน ทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของทีม และจตุพร สังขวรรณ (2557) กล่าวว่าการทำงาน เป็นทีม เป็นความพยายามที่จะเข้าใจพฤติกรรมของคนเมื่อต้องมาปฏิบัติงานร่วมกัน และทำให้เขา เหล่านั้นสามารถเรียนรู้ วิเคราะห์ปัญหาพร้อมทั้งหาทางออกในการปฏิบัติงานร่วมกัน ทำให้ สามารถบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นผู้นำบริหารที่ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องสร้าง ความสามัคคีให้เกิดขึ้น และมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้ทีมงานมีความฮึกเหิม จากที่ กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าการทำงานเป็นทีม หมายถึง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีสัมพันธ์ภาพที่ดี ต่อกัน ร่วมมือกันช่วยเหลือกัน ประสานความรู้ ความคิดที่เป็นกระบวนการ อันประกอบด้วย การ กำหนดโครงสร้าง การแบ่งภาระหน้าที่ ความรับผิดชอบ โดยมีผู้นำทีมในการร่วมกันวางแผน ปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ เพื่อความแข็งแกร่งขององค์การ

ฉะนั้นการทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ที่ส่งผลให้การบริการงานกลุ่มสาระการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดดังที่ รัชัญญา ประจงใจ (2557, น. 58) ได้สรุปว่าความสำคัญของการทำงานเป็นทีมว่าเป็นประโยชน์อีก ทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเปลี่ยนแปลงรูปแบบวัฒนธรรมการทำงานของการบริหารงาน ภายในองค์กรหรือหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งยัง สามารถช่วยกันทำงานต่างๆ ที่ซับซ้อนให้สำเร็จลุล่วงได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะเห็นได้ว่าใน ปัจจุบันนี้มีผู้ที่เห็นประโยชน์และได้นำความรู้เกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมไปใช้ในการบริหารงาน กันอย่างแพร่หลาย กระแสของการทำงานเป็นทีมจึงเป็นที่ยอมรับและนำมาปรับใช้ในองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน และ จตุพร สังขวรรณ (2557, น. 83) ได้กล่าวว่าการสร้างทีมงานให้มี ประสิทธิภาพอย่างถูกวิธีจะทำให้ผู้บริหารมีผลงานที่ดีขึ้น และ ยังเป็นการป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้น จากการทำงานร่วมกัน

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าการกระทำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งผล การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการประชุมวางแผน สร้างความเข้าใจแก่ บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สนับสนุนให้ทีมงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง สร้างบรรยากาศในการทำงานเป็นทีม

2.5.4 ด้านงานวิชาการ

จตุมา พรหมสาร (2562) ได้สรุปไว้ว่างานวิชาการ หมายถึง การเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจทางทฤษฎี ปรัชญาของหลักสูตรต่างๆ ที่ใช้ในสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในวิธีสอนแบบต่างๆ สนับสนุนให้ผู้สอนใช้นวัตกรรมการสอนเป็นแบบอย่างที่ดี ในเชิงวิชาการ สนับสนุนและส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการของโรงเรียน ส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นิเทศและกำกับให้การจัดการเรียนรู้เป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ขณะที่ สิรร์ธานี วสุภัทร (2551, น. 29) ได้สรุปไว้ว่างานวิชาการ หมายถึง ภาวะหน้าที่ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่เป็น ผู้ประสานสัมพันธ์กับกลุ่มการบริหารงานวิชาการในด้านคุณภาพการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งเป็นภารกิจหลักของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุหงา วชิระศักดิ์มงคล (2562) ได้สรุปไว้ว่างานวิชาการ หมายถึง การให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ความรู้ในสาขาของตน เพื่ออธิบายเหตุการณ์ และจัดสถานการณ์เพื่อให้เกิดผลดีต่อภารกิจขององค์กร หรือเพื่อป้องกันปัญหา ที่เกิดขึ้นได้ตลอดถึงสามารถให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหาที่เผชิญอยู่ได้สำเร็จในระดับหนึ่ง รวมทั้งมีผลงานเป็นที่ยอมรับ มีการพัฒนานวัตกรรมเชิงวิชาการและมีผลงานเผยแพร่ จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นภารกิจที่ต้องเป็นผู้มีความรู้อย่าง ท่องแท้และลึกซึ้ง พร้อมทั้งจะให้คำแนะนำชี้แนะและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของเพื่อนผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบต่างๆ การวัดผลประเมินผล การนิเทศภายใน การประกันคุณภาพ การวิจัยใน ชั้นเรียน หลักสูตร พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีความเป็นเลิศทางงาน วิชาการ

ฉะนั้นงานวิชาการจึงมีความสำคัญต่อภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ที่ส่งผลให้การบริการงานกลุ่มสาระการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดดังที่ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, น. 1) ได้สรุปว่างานวิชาการ มีความสำคัญสูงสุดต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารต้องดำเนินงานตามภารกิจให้บรรลุ เป้าหมาย ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความสามารถและจะต้องเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองให้ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ดังนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจึงต้องมีพฤติกรรมที่มีภาวะผู้นำ ทางวิชาการ สอดคล้องกับ บุญนาค ทับทิมไทย (2557, น. 34) ได้สรุปไว้ว่าความสำคัญของงาน วิชาการเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้งานวิชาการของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะส่งผลต่อการที่ปฏิบัติงานด้านงานวิชาการอย่างมีมาตรฐาน สามารถวิเคราะห์หลักสูตร แกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้คำแนะนำด้านหลักสูตรกับครูในกลุ่ม สาระการเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง ให้คำแนะนำในการจัดการเรียนการสอนกับครูในกลุ่มสาระการ

เรียนรู้ได้ จัดระบบนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างเป็นกัลยาณมิตร จัดระบบการวัดและประเมินผลได้ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผล และเข้าใจและสามารถอธิบายหลักการประกันคุณภาพการศึกษาและปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.5.5 ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

ราชบัณฑิตยสถาน (2555, น. 539) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีไว้ 2 ประการคือ 1) วิทยาการที่นำความรู้พื้นฐานมาประดิษฐ์สร้างสรรค์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่มนุษย์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และ 2) วิธีการ เทคนิค และอุปกรณ์ต่างๆ ที่นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติและในทางอุตสาหกรรม ส่วนเนตร์พัฒนา ยาวีราช (2556, น. 397) ได้กล่าวว่าเทคโนโลยีการสื่อสาร เป็นวิธีการหรือกระบวนการและทักษะที่ใช้ในการทำทรัพยากรต่างๆ ให้กลายเป็นผลิตภัณฑ์หรือบริการเพื่อจะอำนวยความสะดวก ในขณะที่วิกิพีเดีย (2559) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยี หมายถึง ธรรมชาติวิทยาและต่อเนื่องมาถึงวิทยาศาสตร์มาเป็นวิธีการปฏิบัติและประยุกต์ใช้เพื่อช่วยในการทำงานหรือแก้ปัญหาต่างๆ อันก่อให้เกิดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องจักร แม้กระทั่งองค์ความรู้นามธรรม เช่น ระบบหรือกระบวนการต่างๆ เพื่อให้การดำเนินชีวิตของมนุษย์ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น ฉะนั้น เทคโนโลยี หมายถึง กานนำเอาแนวคิด วิธีการ กระบวนการ และผลผลิตทางวิทยาศาสตร์ สิ่งประดิษฐ์และวิธีการประยุกต์ใช้ในระบบบริหารจัดการเพื่อให้การปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้นและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้มากยิ่งขึ้น ดังเช่นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มสาระและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเทคโนโลยี มีความสำคัญต่อ การบริหารการศึกษา โดยเทคโนโลยีบริหารการศึกษาทำให้การบริหารจัดการของผู้บริหาร มีความสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพ เทคโนโลยีทำให้การสื่อสารและการประสานงานด้าน การบริหารการศึกษาและการปฏิรูปการศึกษาสะดวกรวดเร็ว เทคโนโลยีทำให้พัฒนาการด้านการศึกษาของประเทศดำเนินไปอย่างรวดเร็วและมั่นคง และเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้สามารถผลิตผู้จบการศึกษาทุกระดับที่มีคุณภาพ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ครั้งนี้ได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มะลิวรรณ ประวัง และคณะ (2551) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ผลการวิจัยพบว่า 1) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 มีความต้องการพัฒนาภาวะผู้นำโดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการทำงานเป็นทีม 2) หลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 เรื่องการทำงานเป็นทีมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี และ 3) หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเป็นทีม หลังการอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการอบรม และมีความพึงพอใจต่อการฝึกอบรมเรื่องการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ปวีรศา ธรรมตา (2555) ได้วิจัยเรื่องความพร้อมด้านการบริหารงานวิชาการของผู้สอนโรงเรียนในพื้นที่เพื่อเข้าสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า 1) ความต้องการพัฒนาตนเองด้านงานวิชาการของผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบความต้องการพัฒนาตนเองด้านงานวิชาการของผู้สอน จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน และเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

รัชณี พุทธาสมศรี (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ ใน 6 ด้าน คือ จรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อสังคม โดยอยู่ในระดับมากที่สุด และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันส่งผลจรรยาบรรณต่อวิชาชีพแตกต่างกัน

สุนทร โสภาคะยัง (2557) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำด้านวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ ประกอบด้วย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ การจัดบรรยากาศในห้องเรียน การพัฒนาบุคลากร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินคุณภาพ

สุชาดา บินยามัน (2558) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนบ้านฉางกาญจนกุลวิทยา จังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน บ้านฉางกาญจนกุลวิทยา จังหวัดระยองอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเหนือผู้นำ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง การสร้างทีมงาน

สุรจิตย์ ผิวงาม (2558) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในโรงเรียนดีเด่น : พหุกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในโรงเรียนดีเด่น ประกอบด้วย การมีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ และการใช้เทคโนโลยี

Laila (2015, pp. 695-721) ได้วิจัยเรื่องโรงเรียนที่มีประสิทธิผล : บทบาทของผู้นำในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ของโรงเรียนในประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ความสามารถของผู้นำในการเปลี่ยนแปลง คุณภาพของครูและนักเรียนและพบว่า ปัญหาหลักของโรงเรียนคือ ขาดปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน คือ ผู้นำที่มีประสิทธิผลครูที่มีประสิทธิผลและสภาพแวดล้อมที่มีประสิทธิผลในด้านการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน การได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน คุณภาพการสอนของครู พฤติกรรม การเปลี่ยนแปลง มนุษยสัมพันธ์ วัฒนธรรมโรงเรียน การสื่อสารและการประสานงานของผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญ

Osborne (1998) ได้ศึกษาเรื่ององค์กรแห่งการเรียนรู้และภาวะผู้นำ ในระบบของวิทยาลัย (The Learning Organization and Leadership for the Colleye System) ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบ ด้านการเรียนรู้ระดับบุคคลและวินัยของผู้นำ ได้แก่ ความรู้ส่วนตัว แบบแผนความคิด การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้การทำงานเป็นทีม และการคิดเชิงระบบเป็นองค์ประกอบสำคัญ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับดังต่อไปนี้

- 3.1 ระเบียบวิธีวิจัย
- 3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยเพื่อสำรวจตัวแปรต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัย

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา ทุกโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 47 โรงเรียน ซึ่งมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ หรือผู้บริหาร โรงเรียน จำนวน โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็น จำนวน 47 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อตรวจสอบสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วิทยฐานะตำแหน่งทางวิชาการ อายุการรับราชการ ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) สอบถามเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยเป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) การทำงานเป็นทีม 4) ด้านงานวิชาการ 5) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยกำหนดค่าน้ำหนักจากมากไปน้อย 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
4 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
3 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1 หมายถึง	มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – ended question) ถามแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

3.4 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.4.1 ศึกษาค้นคว้า รวบรวมความรู้จากเอกสาร คู่มือ หลักสูตร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เพื่อ เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.4.2 สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาตามตัวแปรตามที่กำหนด จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 2) ด้านบุคลิกภาพ 3) ด้านการทำงานเป็นทีม 4) ด้านงานวิชาการ และ 5) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

3.4.3 นำร่างแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น นำไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาและสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

3.4.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คนเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ผลการวิเคราะห์หาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ .08

3.4.5 นำร่างแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณา เสนอแนะปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้าย

3.4.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ที่ระดับค่าความเชื่อมั่น

3.4.7 จัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่นแล้วที่เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ จากนั้นนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3.5 การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ด้วยตนเอง ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ถึงผู้อำนวยการ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.5.2 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะหรือผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการโดยการนำแบบสอบถามที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วนำมาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดังนี้

1) การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)

2) การทดสอบความแตกต่าง ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่จำแนกตาม เพศ วิชฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ โดยการทดสอบ (t - test) และ (F - test) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด (2553, น. 100) ดังนี้

4.51 – 5.00	แปลความว่า	ปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
3.51 – 4.50	แปลความว่า	ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
2.51 – 3.50	แปลความว่า	ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
1.51 – 2.50	แปลความว่า	ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.50	แปลความว่า	ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสิทธิผล เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะโดยจำแนกตามเพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์ การปฏิบัติราชการ และเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสิทธิผล โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะการบรรยายถึงตาราง แบ่งเป็น 3 ตอนเรียงลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ตอนที่ 3 แนวทางเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปรากฏตามรายละเอียดใน ตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา (N=47)

ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 หญิง	22	46.80
1.2 ชาย	25	53.20
2. วิทยฐานะ		
2.1 ครูชำนาญการ	8	17.00
2.2 ครูชำนาญการพิเศษ	39	83.00
2.3 ครูเชี่ยวชาญ	-	-
2.4 ครูเชี่ยวชาญพิเศษ	-	-
3. ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ		
3.1 น้อยกว่า 10 ปี	5	10.63
3.2 10 – 20 ปี	8	17.00
3.3 มากกว่า 20 ปี	34	72.34
รวม	47	100

จากตารางที่ 4.1 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.20) มีวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ (ร้อยละ 83.00) และเป็นผู้มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ มากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 72.34)

ตอนที่ 1 ผลสรุปการศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ปรากฏว่าผลตามรายละเอียดในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
1. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.85	.36	มากที่สุด	1
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.79	.41	มากที่สุด	2
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.77	.42	มากที่สุด	3
4. ด้านงานวิชาการ	4.62	.49	มากที่สุด	4
5. ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร	4.40	.53	มาก	5
รวม	4.69	0.44	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.2 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.44) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = .36) รองลงมา คือ ด้านบุคลิกภาพ ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = .41) และด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = .42) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำคือ ด้านวิชาการ ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = .49) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .53)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นรายด้าน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านมนุษยสัมพันธ์ จำแนกเป็นรายชื่อ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านมนุษยสัมพันธ์				
1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีมนุษยสัมพันธ์ ที่ดีกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.87	.33	มากที่สุด	3
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการ การปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.77	.42	มากที่สุด	8
3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	4.74	.44	มากที่สุด	9
4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการเอาใจใส่ดูแลและ ช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของบุคลากร	4.85	.36	มากที่สุด	4
5. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการยอมรับ ความสามารถ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่ม สาระการเรียนรู้	4.91	.28	มากที่สุด	1
6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถปรับตัว เข้ากับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุคคลอื่นได้	4.89	.31	มากที่สุด	2
7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้มี ความฉลาดทางอารมณ์	4.83	.38	มากที่สุด	5
8. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้มี ความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ในการพัฒนา งานเพื่อความเป็นเลิศ	4.83	.38	มากที่สุด	5

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านมนุษยสัมพันธ์				
9. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามนโยบายของสถานศึกษา	4.81	.39	มากที่สุด	7
10. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถสร้างความประทับใจเป็นมิตรที่ดีต่อบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.72	.45	มากที่สุด	10
รวม	4.82	.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.3 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านมนุษยสัมพันธ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = .37) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติงานของบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = .28) รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสามารถปรับตัวเข้ากับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้และบุคคลอื่นได้ ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = .31) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.87$, S.D. = .33) ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถสร้างความประทับใจเป็นมิตรที่ดีต่อบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = .45)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านบุคลิกภาพ จำแนกเป็นรายชื่อ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านบุคลิกภาพ				
1. การมีความมั่นใจเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าทำและกล้าแสดง ออกตามความเหมาะสม	4.64	.48	มากที่สุด	10
2. การปฏิบัติตามหลักการสามารถปฏิบัติ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเป็นที่ยอมรับ	4.77	.42	มากที่สุด	5
3. การมีความสุข รอบคอบ ในการวางแผน และการปฏิบัติงานเพื่อเป็นประโยชน์ของ สถานศึกษา	4.68	.47	มากที่สุด	9
4. การมีเหตุผลในการปฏิบัติงาน และรับฟัง เหตุผลของผู้ร่วมงาน	4.70	.46	มากที่สุด	8
5. การมีความรอบคอบ รอบรู้และ มองการณ์ไกลตามสถานการณ์	4.74	.44	มากที่สุด	6
6. การมีความสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้องชัดเจน	4.81	.39	มากที่สุด	3
7. การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถ อดทนต่อความกดดันได้	4.72	.45	มากที่สุด	7
8. การมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟัง ความคิดเห็น และเคารพสิทธิของผู้อื่น	4.81	.39	มากที่สุด	3
9. การมีความสามารถปรับตัวเข้ากับผู้บริหาร และบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.83	.38	มากที่สุด	2
10. การมีพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นรับผิดชอบ ตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ให้บรรลุความสำเร็จ และสร้างความไว้วางใจกับบุคลากร ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.89	.31	มากที่สุด	1
รวม	4.76	.42	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.4 พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านบุคลิกภาพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ที่สุด ($\bar{x} = 4.76$, S.D. = .42) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีพฤติกรรมด้านความมุ่งมั่นรับผิดชอบตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ให้บรรลุความสำเร็จและสร้าง ความไว้วางใจกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.89$, S.D. = .31) รองลงมา คือ การมีความปรับตัวเข้ากับผู้บริหารและบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.83$, S.D. = .31) และ การมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นและเคารพสิทธิของผู้อื่น ($\bar{x} = 4.81$, S.D. = .39) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การมีความมั่นใจเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าทำ และกล้าแสดงออกตามความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = .48)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการทำงานเป็นทีม จำแนกเป็นรายข้อ

(N=47)				
ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านการทำงานเป็นทีม				
1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ร่วมกับ บุคลากรกำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้อย่างชัดเจน	4.83	.38	มากที่สุด	3
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีส่วนร่วมใน การส่งเสริมหลักการในการปฏิบัติงาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.85	.36	มากที่สุด	1
3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งเสริมให้ บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พัฒนาความรู้ความสามารถ	4.85	.36	มากที่สุด	1
4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกำหนด บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากร ในกลุ่มอย่างเหมาะสม	4.77	.42	มากที่สุด	6

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
5. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดประชุม วางแผนอย่างสม่ำเสมอ	4.72	.45	มากที่สุด	9
6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดทำคำสั่งการปฏิบัติงานและมอบหมาย ให้บุคลากรในกลุ่มสาระอย่างชัดเจน	4.83	.38	มากที่สุด	4
7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ ที่ดีต่อบุคลากรในโรงเรียน	4.83	.38	มากที่สุด	4
8. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสนับสนุน การทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จ ตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ด้านการทำงานเป็นทีม	4.74	.44	มากที่สุด	8
9. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะช่วยเหลือ แนะนำการทำงานเป็นทีม	4.77	.42	มากที่สุด	7
10. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม	4.70	.46	มากที่สุด	10
รวม	4.79	.41	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.5 พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการทำงานเป็นทีม โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับ มากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = .41) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมหลักการในการปฏิบัติงานในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = .36) และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งเสริมให้บุคลากรใน กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะพัฒนาความรู้ความสามารถ ($\bar{x} = 4.85$, S.D. = .36) และ รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ร่วมกับบุคลากรกำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ($\bar{x} = 4.83$, S.D. = .38) ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = .46)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านงานวิชาการ จำแนกเป็นรายข้อ (N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านงานวิชาการ				
1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะปฏิบัติงานตามระบบงานวิชาการ	4.64	.48	มากที่สุด	5
2. หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาได้รับการวิเคราะห์หลักสูตรจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.51	.50	มากที่สุด	8
3. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับการแนะนำตามหลักสูตรอย่างถูกต้องจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.55	.50	มากที่สุด	7
4. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับคำแนะนำ ซึ่งเน้นในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.49	.50	มาก	9
5. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จากหัวหน้ากลุ่มสาระฯ	4.62	.49	มากที่สุด	6
6. การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.33	.50	มาก	10
7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจัดระบบนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรได้เข้าใจและปฏิบัติงานได้ทุกคน	4.70	.46	มากที่สุด	4

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

(N=47)				
ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านงานวิชาการ				
8. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะใช้ หลักการนิเทศภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตร	4.79	.41	มากที่สุด	1
9. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การจัดระบบการวัดผล และประเมินผล ได้ถูกต้องตามหลักการวัดผลและประเมินผล	4.77	.42	มากที่สุด	2
10. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เข้าใจ หลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	4.74	.44	มากที่สุด	3
รวม	4.61	0.47	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.6 พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในด้านงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.47) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะใช้หลักการนิเทศภายในอย่างกัลยาณมิตร ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = .41) รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจัดระบบการวัดผลและประเมินผลได้ถูกต้องตามหลักการวัดและประเมินผลได้ถูกต้องตามหลักการวัดผลและประเมินผล ($\bar{x} = 4.77$, S.D. = .42) และบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้เข้าใจหลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = .44) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = .50)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร จำแนกเป็นรายชื่อ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร				
1. บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.62	.49	มากที่สุด	1
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งเสริมบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนักเรียนได้รับการส่งเสริมให้มีจริยธรรมในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา	4.55	.58	มากที่สุด	3
3. นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.57	.54	มากที่สุด	2
4. ครูและนักเรียนได้รับสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	4.51	.54	มากที่สุด	5
5. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน	4.45	.54	มาก	9
6. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีในการสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.40	.57	มาก	10
7. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแนะนำการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารให้กับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4.49	.50	มาก	6

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

(N=47)				
ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	\bar{x}	S.D	แปลผล	อันดับ
ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร				
8. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาบุคลากรใน กลุ่มสาระการเรียนรู้	4.49	.50	มาก	6
9. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ การประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อการ ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.47	.50	มาก	8
10. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสนับสนุน การใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน	4.53	.54	มากที่สุด	4
รวม	4.51	.53	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.51$, S.D. = .53) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่าง สม่าเสมอจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = .49) รองลงมาคือ นักเรียน ได้รับการสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = .54) และหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะส่งเสริมบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้และนักเรียนให้มีจริยธรรมในการนำ เทคโนโลยีมาใช้เพื่อการศึกษา ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = .58) ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีในการสื่อสารกับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = .57)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	ครูชำนาญการ (n = 22)		ครูชำนาญการพิเศษ (n = 25)		P- Value	
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.86	.35	4.84	.37	.222	.825
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.77	.42	4.80	.40	2.23	.824
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.68	.47	4.84	.37	1.253	.217
4. ด้านงานวิชาการ	4.64	.49	4.60	.50	.251	.803
5. ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร	4.41	.59	4.40	.50	.057	.955
เฉลี่ยรวม	4.82	.39	4.92	.27	1.011	.319

จากตารางที่ 4.8 ตารางแสดงเปรียบเทียบข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีเพศแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 4.9 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการ
เรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามวิทยฐานะ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	ครูชำนาญการ		ครูชำนาญการพิเศษ		P- Value	
	(n = 8)		(n = 39)			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านมนุษยสัมพันธ์	5.00	.00	4.82	.38	2.883	.006
2. ด้านบุคลิกภาพ	4.88	.35	4.77	.427	.655	.516
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	4.88	.35	4.74	.44	.788	.435
4. ด้านงานวิชาการ	4.75	.46	4.59	.49	.880	.398
5. ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร	4.38	.51	4.41	.549	1.67	.868
เฉลี่ยรวม	5.0	.00	4.85	.36	2.629	.012

จากตารางที่ 4.9 ตารางแสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้า
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามวิทย
ฐานะ พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล
แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ .05

ตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	ความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sin
1. ด้านมนุษยสัมพันธ์	ระหว่าง กลุ่ม	.055	2	.028	.207	.814
	ในกลุ่ม	5.902	44	.134	-	-
	รวม	5.957	46	-	-	-
2. ด้านบุคลิกภาพ	ระหว่าง กลุ่ม	.845	2	.423	2.646	.082
	ในกลุ่ม	7.027	44	.160	-	-
	รวม	7.872	46	-	-	-
3. ด้านการทำงานเป็นทีม	ระหว่าง กลุ่ม	.628	2	.314	1.773	.182
	ในกลุ่ม	7.797	44	.177	-	-
	รวม	8.426	46	-	-	-
4. ด้านงานวิชาการ	ระหว่าง กลุ่ม	.525	2	.263	1.092	.344
	ในกลุ่ม	10.581	44	.240	-	-
	รวม	11.106	46	-	-	-
5. ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร	ระหว่าง กลุ่ม	.363	2	.182	.617	.544
	ในกลุ่ม	12.956	44	.294	-	-
	รวม	13.319	46	-	-	-
รวม	ระหว่าง กลุ่ม	.207	2	.104	.906	.412
	ในกลุ่ม	5.027	44	.114	-	-
	รวม	5.234	46	-	-	-

ตารางที่ 4.10 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ในภาพรวมมีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านวิชาการ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Sachiff มีข้อค้นพบดังตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่(Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านมนุษยสัมพันธ์

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้	ประสบการณ์ การปฏิบัติ ราชการ	\bar{x}	น้อยกว่า 10 ปี		
			น้อยกว่า 10 ปี	10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี
			5.00	4.88	4.84
ด้านมนุษยสัมพันธ์	น้อยกว่า 10 ปี	5.00	-	.125	.162
	10-20 ปี	4.88	-	-	.037
	มากกว่า 20 ปี	4.84	-	-	-

จากตารางที่ 4.11 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ระหว่างน้อยกว่า 10 ปี , 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี พบว่าประสบการณ์การปฏิบัติราชการ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ตารางที่ 4.12 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านบุคลิกภาพ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้	ประสบการณ์ การปฏิบัติ ราชการ	\bar{x}	น้อยกว่า 10 ปี		
			10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี	
			5.00	4.50	4.84
ด้านบุคลิกภาพ	น้อยกว่า 10 ปี	5.00	-	.500	.162
	10-20 ปี	4.50	-	-	.338
	มากกว่า 20 ปี	4.84	-	-	-

จากตารางที่ 4.12 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ด้านบุคลิกภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ระหว่างน้อยกว่า 10 ปี , 10 – 20 ปี และ มากกว่า 20 ปี พบว่าประสบการณ์การปฏิบัติราชการ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.13 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านการทำงานเป็นทีม

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้	ประสบการณ์ การปฏิบัติ ราชการ	\bar{x}	น้อยกว่า 10 ปี		
			10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี	
			4.50	5.00	4.73
ด้านการทำงานเป็นทีม	น้อยกว่า 10 ปี	4.50	-	5.00	.230
	10-20 ปี	5.00	-	-	.270
	มากกว่า 20 ปี	4.73	-	-	-

จากตารางที่ 4.13 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ด้านการทำงาน เป็นทีม ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ระหว่างน้อยกว่า 10 ปี , 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี พบว่าทุกช่วงประสบการณ์การปฏิบัติราชการมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.14 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่(Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านงานวิชาการ

(N=47)

ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้	ประสบการณ์ การปฏิบัติ ราชการ	\bar{x}	น้อยกว่า 10 ปี		
			10-20 ปี	มากกว่า 20 ปี	
			5.00	4.75	4.57
ด้านงานวิชาการ	น้อยกว่า 10 ปี	5.00	-	.250	.432
	10-20 ปี	4.75	-	-	.182
	มากกว่า 20 ปี	4.57	-	-	-

จากตารางที่ 4.14 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ด้านงานวิชาการ ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ระหว่างน้อยกว่า 10 ปี , 10 – 20 ปี กับมากกว่า 20 ปี พบว่าทุกช่วงประสบการณ์การปฏิบัติราชการมีความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.15 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร (N=47)

ภาวะผู้นำที่มี ประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้	ประสบการณ์ การปฏิบัติ ราชการ	\bar{x}	น้อยกว่า 10 ปี 10-20 ปี มากกว่า 20 ปี		
			4.00	4.38	4.43
ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร	น้อยกว่า 10 ปี	5.00	-	.375	.432
	10-20 ปี	4.38	-	-	.057
	มากกว่า 20 ปี	4.43	-	-	-

จากตารางที่ 4.15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ (Post Hoc) ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ระหว่างน้อยกว่า 10 ปี , 10 – 20 ปี และมากกว่า 20 ปี พบว่าทุกช่วงประสบการณ์การปฏิบัติราชการมีความ คิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 3 แนวทางเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ ทั้งปัจจุบัน และอดีตเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

ลักษณะที่ดีของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

1. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสื่อสาร ข้อมูลให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้
3. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ด้านการสื่อสารมาบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

4. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีความบุคลิกภาพของการเป็นผู้นำที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานสามารถโน้มน้าวจิตใจบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ร่วมกันทำงานเป็นทีมอย่างมีความสุข

5. หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ต้องสามารถพัฒนาตนเองและสนับสนุนให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสิทธิผล เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระศิลปะโดยจำแนกตามเพศ วิทยฐานะ อายุการรับราชการ ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ และเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเจาะจง (Purposive sampling) กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะของโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำนวน 47 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยค่าร้อยละ (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) มีการเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้ของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method)

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบริบทของผู้ให้ข้อมูลเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีทั้งผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โดยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 53.20) มีวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ (ร้อยละ 83.00) และเป็นผู้มีประสบการณ์ปฏิบัติราชการ มากกว่า 20 ปี (ร้อยละ 78.00)

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ทั้ง 5 ด้านพบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และรองลงมา คือด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนต่ำที่สุด คือ ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 เมื่อแยกตามด้านผลปรากฏดังนี้

1) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.91 รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถปรับตัวเข้ากับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้และบุคลากรอื่นได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.87 ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถสร้างความประทับใจ เป็นมิตรที่ดีต่อบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.72

2) ด้านบุคลิกภาพ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การมีความรับผิดชอบและสร้างควมไว้วางใจกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 รองลงมาคือ การมีความสามารถปรับตัวเข้ากับผู้บริหาร และบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 และการมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟัง ความคิดเห็น และเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.81 ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ การมีความมั่นใจเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าทำ และกล้าแสดงออกตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64

3) ด้านการทำงานเป็นทีม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมหลักการในการปฏิบัติงาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ร่วมกับบุคลากร กำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70

4) ด้านงานวิชาการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ การใช้หลักการนิเทศภายในอย่าง กัลยาณมิตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะการจักระบบ การวัดผลประเมินผลได้ถูกต้อง ตามหลักการวัดผลและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.77 ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการแสวงหาความรู้อย่าง สม่าเสมอของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33

5) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ บุคลากรในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสม่าเสมอจากหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 รองลงมาคือ นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้ใช้ เทคโนโลยีในการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57 ตามลำดับและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้สร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีในการสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40

5.1.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

5.1.3.1 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เปรียบเทียบจำแนกตามเพศ พบว่า หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีเพศแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณา เปรียบเทียบความแตกต่างรายด้านพบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 แตกต่างกันที่มีเพศแตกต่างกัน มีมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ การทำงานเป็นทีม งานวิชาการและด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร ไม่แตกต่างกัน

5.1.3.2 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เปรียบเทียบจำแนกตามวิทยฐานะ พบว่าหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีวิทยฐานะแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .05 ถ้าพิจารณาความแตกต่างรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่มี วิทยฐานะแตกต่างกัน มีมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนในด้าน บุคลิกภาพ การทำงานเป็นทีม งานวิชาการและเทคโนโลยีการสื่อสาร พบว่าไม่แตกต่างกัน

5.1.3.3 ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีการของ Sacheffe พบว่า ทุกด้านประกอบด้วย มนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพการทำงาน เป็นทีม งานวิชาการ และเทคโนโลยีการสื่อสาร ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ระหว่าง น้อยกว่า 10 ปี, 10-20 ปี และมากกว่า 20 ปี พบว่าทุกช่วงประสบการณ์การปฏิบัติราชการมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

5.1.4 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จากการสัมภาษณ์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านศิลปะ

ผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นข้อสรุปผลดังนี้

5.1.4.1 จัดอบรม

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ทรงคุณวุฒิ เห็นว่าต้องมีการอบรมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เกี่ยวกับภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและเป็นแนวทางในการนำไปปฏิบัติงาน ซึ่งความคิดเห็นได้สอดคล้องกับการสำรวจจากแบบสอบถามภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ควรพัฒนา 2 ด้าน คือ ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และด้านวิชาการ ดังนี้

1) ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ควรนำมาอบรมคือ

อันดับที่ 9 การเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

อันดับที่ 10 หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีการสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2) ด้านวิชาการ พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ด้านวิชาการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ควรนำมาอบรมคือ

อันดับที่ 9 บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับคำแนะนำ ชี้แนะในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21

อันดับที่ 10 การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

ซึ่งทั้ง 2 ด้าน เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ควรนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาอบรมควบคู่กับด้านอื่นๆ ทั้งด้านการทำงานเป็นทีม ด้านบุคลิกภาพ และด้านมนุษยสัมพันธ์ เพื่อหลอมรวมให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพที่ดีเกิดเป็นภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

5.1.4.2 จัดสรรงบประมาณการจัดการอบรมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ดี มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จึงควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนา

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 การอภิปรายผลการศึกษาระยะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

จากการศึกษาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ พบว่าในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล ด้านมนุษยสัมพันธ์ นั้นมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องให้ความสำคัญกับการเป็นคนมีมนุษยสัมพันธ์ เพราะมนุษยสัมพันธ์นั้นถือว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี เพื่อให้เกิดความรักใคร่นับถือ ความร่วมมือ ความจงรักภักดี และความสำเร็จ และยังเป็นกระบวนการในการจูงใจคน การอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นให้ได้อย่างมีความสุข และเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความร่วมมือในการทำงาน เกิดผลงาน และทำให้ทุกฝ่ายมีความพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรจิตย์ ผิวงาม (2558, น. 34) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในโรงเรียนดีเด่น : พหุกรณีศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การมีมนุษยสัมพันธ์ เป็นปัจจัยสำคัญของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารโรงเรียนดีเด่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไลลา (Laila, 2015, pp. 695-721) ได้วิจัยเรื่องโรงเรียนที่มีประสิทธิผล บทบาทของผู้นำในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนในประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า มนุษยสัมพันธ์เป็นปัจจัยสำคัญของบทบาทผู้นำในโรงเรียนที่มีประสิทธิผล

ในขณะที่เดียวกันผลการวิจัยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า ด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร ที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่วนใหญ่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการครุมากกว่า 20 ปี มักเป็นคนรุ่นเก่าที่ยังขาดความรู้ ทักษะความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

จนตามไม่ทัน แต่เทคโนโลยีการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญ ในการใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหาร การศึกษาเพื่อช่วยให้การบริหาร จัดการงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้อย่างเที่ยงตรง ได้ผลผลิต ออกมา อย่างเต็มที่มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และประหยัดทั้งเวลา สะดวกรวดเร็วในการประมวล ข้อมูลที่จัดเก็บไว้เพื่อให้เป็นสารสนเทศที่พร้อมเรียกใช้ได้ตลอดเวลาในรูปแบบต่างๆ ประกอบกับ เป็นจุดมุ่งเน้นให้นักเรียน มีศักยภาพที่สำคัญในด้านมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการสืบ ค้นหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ และวิธีการที่หลากหลาย เลือกและใช้เทคโนโลยีด้านต่างๆ และมี ทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การ ทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม (สำนักงานคณะกรรมการ มัชฌมศึกษาตอนปลาย, 2555, น. 22) และยังคงสนองนโยบายของรัฐบาลในเรื่องไทยแลนด์ 4.0 ในการปฏิรูปโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เน้นการใช้นวัตกรรม และเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการ พัฒนา โดยเปลี่ยนจากการขับเคลื่อนด้วยอุตสาหกรรมไปสู่การขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีในการ สร้างความมั่งคั่งอย่างยั่งยืนให้กับประเทศไทยในศตวรรษที่ 21 วิชาญ ทราญอ่อน (2559, น. 2) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ ยศธา (2558, น. 34) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบภาวะ ผู้นำการเรียนการสอนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบภาวะผู้นำการเรียนการสอนของหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองค้ประกอบที่สำคัญคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีการ สื่อสาร

ฉะนั้นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จึงต้องมีความรู้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีเพื่อนำมา เป็นกระบวนการในการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพัฒนา เทคโนโลยีการสื่อสารให้กับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

5.2.2 การอภิปรายผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มี วิทยฐานะแตกต่างกัน มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .012 และเมื่อพิจารณารายด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .006 จากข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นว่า วิทยฐานะมีผลต่อการบริหารจัดการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ผู้ที่มี วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จะมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการได้ดีกว่า หัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ที่มีวิทยฐานะชำนาญการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัฐพล อินตะเสนา (2552) ได้วิจัยเรื่องการวิจัยแบบผสมเพื่อศึกษาผลกระทบของการเลื่อนวิทยฐานะที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน

ของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ครูที่มีวิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ (ค.ศ.3) มีการปฏิบัติงาน การพัฒนาตนเอง สูงกว่าครูที่ดำรงตำแหน่ง ครูชำนาญการ ฉะนั้น ครูที่มีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษมีความเหมาะสมที่เป็นหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ และถ้าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีจะส่งผลให้การบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้สำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุนทอง สุขทวี (2562, น. 35) ได้ศึกษาเรื่องมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่ามนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ครู พบว่า ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อทดสอบรายคู่พบว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ ในระหว่าง 10-20 ปี กับ มากกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นในด้านมนุษยสัมพันธ์ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .037 ที่เป็นเช่นนี้ เพราะหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติราชการ มามากกว่า 20 ปี จะมีประสบการณ์ในการทำงานในหลายด้าน หลากหลายรูปแบบเมื่อมาเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ก็จะทำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาใช้ในการบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ จึงส่งผลให้การบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาคณาธิป จันทรสง่า (2561, น. 62) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานเขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

กล่าวได้ว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ที่จำเป็นต้องพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในด้าน การมีมนุษยสัมพันธ์ และด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และต้องมีวิทยฐานะชำนาญการพิเศษ และมีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี จึงจะส่งผลให้การบริหารจัดการกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ

การกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และโครงสร้าง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังกล่าวข้างต้น หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้จึงมีบทบาทหน้าที่ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 33-38) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น

พื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมาจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษาอย่างเป็นทางการที่ถูกต้อง และมีความเหมาะสมกับสถานศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้และให้คำแนะนำบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์และบริบทของสถานศึกษา การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติและให้คำแนะนำบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามระเบียบปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลได้อย่างถูกต้องและมีมาตรฐาน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยทางการศึกษา และสามารถให้คำแนะนำและส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถจัดทำ ให้คำแนะนำ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและหลักสูตร การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ความสำคัญ ชี้แนะ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการจัดเก็บข้อมูล การใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย การนิเทศการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่มีความรู้ในการจัดระบบนิเทศการจัดการเรียนการสอนและสามารถให้คำแนะนำบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างกัลยาณมิตร การแนะแนวการศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความสามารถในการจัดระบบแนะแนวการศึกษาให้กับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้เรียน เพื่อพัฒนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ในการจัดการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้ที่เข้าใจระบบและสามารถปฏิบัติงานประกันคุณภาพการศึกษาได้ตามเกณฑ์ การรับรองมาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นผู้มีจิตสาธารณะในการให้ความช่วยเหลือดูแล ร่วมมือกับชุมชนในการเผยแพร่ความรู้ ความคิด เทคนิคต่างๆ ทางการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นๆ เป็นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษาทั้ง ในประเทศและต่างประเทศ

จากที่กล่าวมาสามารถสรุปได้ว่าหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ๆ และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานและสถาบันอื่นๆ ที่จัดการศึกษา

5.3 ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้ผลการวิจัยในครั้งนี้มีประโยชน์มากยิ่งขึ้น จึงควรมีการนำผลการวิจัย และมีการศึกษาเพิ่มเติมดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีนโยบายในการกำหนดหลักเกณฑ์ในการพัฒนาหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีทักษะในด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร
- 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรรับนโยบายจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมและต่อเนื่องเพื่อพัฒนาทักษะผู้นำระดับต้น

5.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรจัดหลักสูตรการอบรมหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้โดยใช้หัวข้อการอบรมในด้านมนุษยสัมพันธ์ บุคลิกภาพ การทำงานเป็นทีม งานวิชาการและการใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร เพื่อพัฒนาทักษะภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้

5.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษาวิจัยในเรื่องอื่นที่เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นการพัฒนาบุคลากรในระดับบริหารสถานศึกษา
- 2) ควรศึกษาวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะ เช่น กระบวนการจัดการเรียนการสอนรายวิชาศิลปะ ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- กัญจน์รัตน์ สิ้นธุรัตน์. (2559). การบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 17 เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์).
จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติภา หิมพานต์. (2555). การจัดการความรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- จตุพร สังขวรรณ. (2557). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- จตุมา พรหมสร. (2562). เส้นทางสู่ความเป็นผู้นำทางวิชาการ. สืบค้น จาก :
<http://www.gotoknow.org/posts/428233>.
- ชัยเสกฐ์ พรหมศรี. (2557). ภาวะผู้นำร่วมสมัย. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ชลลดา ทวีคุณ. (2556). เทคนิคการพัฒนาบุคลากร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ถวัลย์ หงส์ไทย. (2554). รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพ
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
(ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ทรงเดช สอนใจ. (2555). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านภาวะผู้นำ
และการทำงานเป็นทีมของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์).
นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ชนัญญา ประจงใจ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการทำงานเป็น
ทีมตามความคิดเห็นของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี.
- ธนา โกมลภิส. (2562). ความสำคัญของมนุษย์สัมพันธ์. สืบค้น จาก : <http://www.ipecp.ac.th>.
- นิติพล ภูตะโชติ. (2559). พฤติกรรมองค์การ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2556). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ปจำกัด.
- นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์. (2557). *คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้นำที่มีประสิทธิผล*. สืบค้น จาก <http://www.ejobeasy.com/index.php/component/ejobeasy/?view=trip&layout=vdodetail&linkstatus=index&contented=530>.
- นนกร มังคละศิริ. (2560). *ภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- บุญนาค ทับทิมไทย. (2557). *การศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารกับการพัฒนาวิชาชีพของครู โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตราชเทวี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุหงา วชิระศักดิ์มงคล. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ*. สืบค้น จาก :<http://www.office.nm.ac.th>.
- ปวีศา ธรรมดา. (2555). *ความพร้อมด้านการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในพื้นที่เพื่อเข้าสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2554). *หลักการจัดการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด.
- พัชรา วาณิชชวลิต. (2560). *การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- มะลิวรรณ ประวัง และคณะ. (2551). *การพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544* (ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2559). *ทีมงาน:พลังที่สร้างความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ยุกตนันท์ หวานน้ำ. (2555). *การบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน ในอำเภอคลองหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- รัชณี พุทธาสมศรี. (2557). บทบาทของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในการส่งเสริมการปฏิบัติตาม
จรรยาบรรณวิชาชีพครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 1
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2556). ภาวะผู้นำ : ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2560). มนุษย์สัมพันธ์: พฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2555). พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- วรางคณา กาญจนพาที. (2556). ภาวะผู้นำและภาวะผู้ตามที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์กร:
กรณีศึกษาธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วันชัย มีชาติ. (2556). พฤติกรรมการบริหารองค์การสาธารณะ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- วุฒิพงษ์ ฉายะพิงค์. (2558). บุคลิกพลิกชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ดีเอ็มจี.
- วิชุดา จันทร์เวโรจน์. (2556). มนุษย์สัมพันธ์และการพัฒนาบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลเอ็ด
คูเคชั่น.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2553). จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา:
กระบวนการทัศน์ใหม่การพัฒนา. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์
- วิเชียร วิทญ์อุดม. (2558). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์จำกัด.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). ภาวะผู้นำทฤษฎีและนันทาทัศน์ร่วมสมัยปัจจุบัน. กรุงเทพฯ:
ทิพย์วิสุทธิ์.
- วีระพรรณ จันทร์เหลือง. (2558). มนุษย์สัมพันธ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สุชาดา บินยามัน. (2558). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนบ้านฉาง
กาญจนกุลวิทยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาดุษฎีบัณฑิต) ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557ก). ภาวะผู้นำแบบบริการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัย. ขอนแก่น: อภิชาติ
การพิมพ์.
- สามเสนวิทยาลัย. (2562). สารสนเทศโรงเรียนสามเสนวิทยาลัย. สืบค้นจาก :
<http://www.Samsenwit.ac.th/g-subject/group/9.html>.

- สิร์รานี วสุภัทร. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการและสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). *ภาวะผู้นำในองค์กรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- สุรจิตต์ ผิวงาม. (2558). *ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารในโรงเรียนดีเด่น : พหุกรณีศึกษา* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุนทร โสภาคะยัง. (2557). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำด้านวิชาการของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักบริหารการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. สืบค้นจาก: <http://webs.rmutl.ac.th>
- อนนท์ ตูลารักษ์. (2562). *การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ*. สืบค้นจาก : <http://www.sattahipactivity.com>.
- อรปวีณ์ สุตะพาหะ. (2554). *แบบจำลองความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมความเป็นสมาชิกที่ดีต่อองค์กรของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อรุณี ทองนพคุณ. (2559). *การศึกษาบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต) จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ภาษาต่างประเทศ

- Bell, B. S. & Kozloski, S.W. J. (2002). *Atypology of virtual teams : Implications for effective leadership*. Retrieved from <http://digitalcommons.ilr.cornell.edu/hrpubs/8/>.
- DuBrin, A.J. (2010). *Principles of leadership*. New York: South-Western Cengage Learning.
- Joha Wiley and Sons. (1987). *New approaches to effective leadership : Cognitive resources and organizational performance*. Retrieved from <http://www.psycnet.apa.org/index.cfm?fa=search.DisplayRecard&uid=1987-97488-000> [2017, May 21].
- Laila, Alammar. (2015). *The effective school : The role of the leaders in the school effectiveness*. *Academic Journal*, 10 (6), pp.695-721

Ogawa, R., & Bossert, S.T. (2000). *Educational leadership*. California : Jossey-Bass.

Pia Lappalainen (1968). Predictors of Effective Leadership in industry-should engineering education focus on traditional intelligence, personality, or emotional intelligence.

Retrieved from <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03043797.2014.944102>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเครื่องมือ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. กล้า ทองขาว

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก พัฒนบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการพัฒนา
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารจัดการศึกษา
วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนิธระวา คามดิษฐ์

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์

ตำแหน่ง ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาสังคมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศรุดา ชัยสุวรรณ

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ตำแหน่ง คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาลัยนครราชสีมา
4. รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี

วุฒิการศึกษา ปริญญาโท (กศ.ม) ศิลปศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตำแหน่ง หัวหน้าสาขาวิชาจิตรกรรม ภาควิชาจิตรศิลป์
วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
5. ดร. วิทยา ศรีชมภู

วุฒิการศึกษา ปริญญาเอก การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

ตำแหน่ง ผู้อำนวยการ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามการวิจัย สำหรับครู

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. สถานภาพของท่าน
 - () ผู้อำนวยการสถานศึกษา
 - () รองผู้อำนวยการสถานศึกษา
 - () ผู้แทนกลุ่มสาระฯ
2. ชื่อสถานศึกษาของท่าน
3. ที่ตั้งสถานศึกษา
 - () จังหวัดนนทบุรี
 - () จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. เพศ
 - () หญิง
 - () ชาย
5. วิทยฐานะ
 - () ครูชำนาญการ
 - () ครูชำนาญการพิเศษ
 - () ครูเชี่ยวชาญ
 - () ครูเชี่ยวชาญพิเศษ
6. ประสบการณ์การปฏิบัติราชการครู
 - () น้อยกว่า 10 ปี
 - () 10 – 20 ปี
 - () มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2

ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลหรือกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับข้อเท็จจริง

ในระดับการปฏิบัติในการจัดการความรู้ในสถานศึกษาของท่าน

ตัวเลขระดับการปฏิบัติในการจัดการความรู้ในสถานศึกษา มีความหมายดังนี้

5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ลำดับที่	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระดับการปฏิบัติ ในสถานศึกษา				
		1	2	3	4	5
1.	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
3	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการติดต่อ ประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน					
4	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการเอาใจใส่ดูแลและช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของบุคลากร					
5	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุคคลอื่นได้					
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์					
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์ ในการพัฒนางานเพื่อความเป็นเลิศ					

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ลำดับที่	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระดับการปฏิบัติ ในสถานศึกษา				
		1	2	3	4	5
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามนโยบายของสถานศึกษา					
10	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถสร้าง ความประทับใจ เป็นมิตรที่ดีต่อบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					

ด้านบุคลิกภาพ

ลำดับที่	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระดับการปฏิบัติ ในสถานศึกษา				
		1	2	3	4	5
1	การมีความมั่นใจเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิดกล้าตัดสินใจ กล้าพูดกล้าทำ และกล้าแสดงออกตามความเหมาะสม					
2	การปฏิบัติตนตามหลักการ สากล ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ					
3	การมีความสุข รอบคอบ ในการวางแผนและการปฏิบัติงานเพื่อเป็นประโยชน์ของ สถานศึกษา					
4	การมีเหตุผลในการปฏิบัติงาน และรับฟังเหตุผลของผู้ร่วมงาน					
5	การมีความรอบคอบ รอบรู้และมองการณ์ไกลตามสถานการณ์					
6	การมีความสามารถสื่อสาร ได้อย่างถูกต้องชัดเจน					
7	การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถอดทนต่อความกดดันได้					
8	การมีความเป็นประชาธิปไตยรับฟัง ความคิดเห็นและเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น					
9	การมีความสามารถปรับตัวเข้ากับผู้บริหาร และบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
10	การมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบมุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ให้บรรลุความสำเร็จ และสร้างความไว้วางใจกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					

ด้านการทำงานเป็นทีม

ลำดับที่	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระดับการปฏิบัติ ในสถานศึกษา				
		1	2	3	4	5
1	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ร่วมกับบุคลากร กำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน					
2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการส่งเสริมหลักการในการปฏิบัติงาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
3	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะพัฒนาความรู้ความสามารถ					
4	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้บุคลากรในกลุ่มอย่างเหมาะสม					
5	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดประชุม วางแผนอย่างสม่ำเสมอ					
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจัดทำคำสั่งการปฏิบัติงานและมอบหมายให้บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน					
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากร ในโรงเรียน					
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสนับสนุนการทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้					
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะช่วยเหลือ แนะนำ การทำงานเป็นทีม					
10	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสร้างบรรยากาศที่ดี ในการทำงานเป็นทีม					

ด้านงานวิชาการ

ลำดับที่	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระดับการปฏิบัติ ในสถานศึกษา				
		1	2	3	4	5
1	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะปฏิบัติงานตามระบบงานวิชาการ					
2	หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตรสถานศึกษาได้รับการวิเคราะห์หลักสูตรจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ					
3	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับการแนะนำตามหลักสูตรอย่างถูกต้อง จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ					
4	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับคำแนะนำ ชี้แนะ ในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ					
5	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับแบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ					
6	การจัดการเรียนการสอนเกิดจากการแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้					
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจัดระบบนิเทศภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้แก่บุคลากรได้เข้าใจและปฏิบัติงานได้ทุกคน					
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะใช้หลักการนิเทศภายในอย่างเป็นกัลยาณมิตร					
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะจัดระบบการวัดผล และประเมินผลได้ถูกต้องตามหลักการวัดผลและประเมินผล					
10	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เข้าใจหลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง					

ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

ลำดับที่	ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	ระดับการปฏิบัติ ในสถานศึกษา				
		1	2	3	4	5
1	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนา ด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้					
2	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และนักเรียน ได้รับการส่งเสริม จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ให้มีจริยธรรมในการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการศึกษา					
3	นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้					
4	ครูและนักเรียน ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีใน การสื่อสารการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอน จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้					
5	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน					
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีใน การสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะแนะนำการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ให้กับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะใช้เทคโนโลยีในการประเมิน ผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้					
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานกลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ					
10	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน					

ตอนที่ 3 แนวทางเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จากการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ ทั้งปัจจุบันและอดีตเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ซึ่งปรากฏผลดังนี้

1. ลักษณะที่ไม่เหมาะสมกับภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีลักษณะใด

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ เห็นว่า หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไม่มีบุคลิกลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ไม่มีความรู้ความสามารถ ไม่สามารถใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารมาบริหารกลุ่มสาระ และถ่ายทอดได้ ไม่มีความยุติธรรม ซึ่งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไม่สามารถบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ อย่างเป็นระบบ ดังที่หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ให้ความเห็นไว้คือ

“ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะขาดการเป็นผู้นำที่ดี ไม่สามารถสื่อสารถ่ายทอดให้คนในกลุ่มสาระเข้าใจได้ ”

ภาณุภณ กล้าผจญ

นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย

“ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไม่มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาบริหารกลุ่มสาระได้ ”

รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี

หัวหน้าสาขาวิชาจิตรกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

“ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะชอบคิดและทำโดยไม่พูดคุยกับคนในกลุ่มสาระก่อน ไม่มีการวางแผนร่วมกัน ”

อนุวัฒน์ ช้างแจ้

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม

“ไม่สามารถบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ อย่างเป็นระบบ ”

อุดม หาเลิศ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

“ไม่มีบุคลิกลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดี ”

วิรินวรรณ พรรณบัว

อดีตหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

2. ลักษณะที่ดีของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องมีลักษณะใด

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ เห็นว่า ภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ต้องมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสื่อสาร ข้อมูลในกลุ่มสาระได้ดีมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาบริหารกลุ่มสาระได้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีพูดคุยกับคนในกลุ่มสาระก่อนมีการวางแผนร่วมกันสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ร่วมกันทำงานเป็นทีมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ สามารถบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ อย่างเป็นระบบและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอตามที่หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ ได้ให้ความเห็นไว้คือ

“หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องเป็นผู้มี ภาวะผู้นำที่ดีมีความรู้ความสามารถในการถ่ายทอดสื่อสาร ข้อมูลในกลุ่มสาระได้ดี ”

ภาณุภณ กล้าผจญ

นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย

“หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาบริหารกลุ่มสาระได้ดี ”

รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี

หัวหน้าสาขาวิชาจิตรกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

“ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีมนุษยสัมพันธ์กับคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีการพูดคุยกับคนในกลุ่มสาระก่อนมีการวางแผนร่วมกัน ”

อนุวัฒน์ ช้างแจ้ง

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม

“ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะสามารถบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ อย่างเป็นระบบ ”

อุดม หาเลิศ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

“ มีบุคลิกลักษณะของการเป็นผู้นำที่ดีมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ ร่วมกันทำงานเป็นทีมในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ ”

วิรินวรรณ พรรณบัว

อดีตหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

3. แนวทางในการดำเนินการเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ควรมีแนวทางอย่างไร

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะและผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ ส่วนใหญ่ เห็นว่า ต้องมีการอบรมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านภาวะผู้นำก่อนปฏิบัติงาน เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ อบรมด้านความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสื่อสารมาบริหารงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดให้มีการประชุมสัมมนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพื่อให้มีมนุษยสัมพันธ์กับคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกัน มีการวางแผนทำงานเป็นทีมร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถพัฒนาบุคลิกภาพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีวิธีการบริหารจัดการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้เป็นระบบ โดยโรงเรียนหรือหน่วยงานต้องจัดสรรงบประมาณ เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำให้มีคุณภาพประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลที่ดีได้ให้ความเห็นไว้คือ

“ จัดตั้งหน่วยงานเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ให้รู้จักการวางแผนการพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เช่น หน่วยงานต่างๆ โรงเรียน , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 , สมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย เป็นต้น ”

ภาณุภณ กล้าผจญ

นายกสมาคมพัฒนาวิชาชีพครูศิลปะแห่งประเทศไทย

“ อบรมหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะด้านความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาบริหารกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ”

รองศาสตราจารย์ นพดล เนตรดี

หัวหน้าสาขาวิชาจิตรกรรม วิทยาลัยเพาะช่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

“ จัดให้มีการประชุมสัมมนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเพื่อให้มีมนุษยสัมพันธ์กับคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีการพูดคุยกับคนในกลุ่มสาระก่อนไม่มีการวางแผนร่วมกัน “

อนุวัฒน์ ช้างแจ้

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนนนทบุรีพิทยาคม

“ มีการศึกษาดูงาน โรงเรียนที่มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะอย่างเป็นระบบ เพื่อนำมาเป็นแบบอย่างที่ดี ”

อุดม หาเลิศ

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย นนทบุรี

“ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะต้องผ่านการอบรมบุคลิกลักษณะของภาวะผู้นำที่ดีให้มนุษยสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ร่วมกันทำงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะได้ ”

วิรินวรรณ พรรณบัว

อดีตหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

ภาคผนวก ค
ค่าความเชื่อมั่น

ค่า IOC ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท สาขาการจัดการ การศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ขอ ความอนุเคราะห์ท่านพิจารณาคำถามแต่ละข้อ ว่าท่านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์ใน การพิจารณาดังนี้

+1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับเนื้อหาของข้อคำถามซึ่งตรงกับนิยาม
เชิงปฏิบัติการ

0 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่แน่ใจว่าเนื้อหาของข้อคำถามซึ่งตรงกับนิยาม
เชิงปฏิบัติการ

-1 หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นด้วยกับเนื้อหาของข้อคำถามซึ่งไม่ตรงกับ
นิยามเชิงปฏิบัติการ

ในกรณีให้คะแนน -1 ขอความอนุเคราะห์ให้ข้อคิดเห็นเสนอแนะเพิ่มเติมในข้อนั้น

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	รายการ	ผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	ตำแหน่ง							
	() ผู้อำนวยการ โรงเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() รองผู้อำนวยการฝ่ายงานวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	ชื่อสถานศึกษา							
	() ผู้แทนกลุ่มสาระฯ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() ผู้อำนวยการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ที่ตั้งสถานศึกษา							
	() จังหวัดนนทบุรี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	() จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() จังหวัดนนทบุรี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ที่ตั้งสถานศึกษา							
	() จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() จังหวัดนนทบุรี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
6	วิทยฐานะ							
	() ครูชำนาญการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() ครูชำนาญการพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() ครูเชี่ยวชาญ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	() ครูเชี่ยวชาญพิเศษ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	ประสบการณ์การปฏิบัติราชการ							
	() น้อยกว่า 10 ปี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	() 10-20 ปี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	() มากกว่า 20 ปี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1.	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการปฏิบัติงานในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
3	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการติดต่อประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีการเอาใจใส่ดูแลและช่วยเหลือในการปฏิบัติงานของบุคลากร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ที่ดี มีการยอมรับความสามารถในการปฏิบัติงาน ของบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถปรับตัวเข้ากับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และบุคคลอื่นได้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้มีความฉลาดทางอารมณ์	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม

ด้านมนุษยสัมพันธ์

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการพัฒนางานเพื่อความเป็นเลิศ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานตามนโยบายของสถานศึกษา	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
10	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถสร้าง ความประทับใจ เป็นมิตรที่ดีต่อบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ต้องการวัด (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00								

ด้านบุคลิกภาพ

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	การมีความมั่นใจเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าพูด กล้าทำ และ กล้าแสดงออกตามความเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2	การปฏิบัติตามหลักการสากลได้อย่าง ถูกต้อง เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับ	0	0	+1	+1	+1	0.60	เหมาะสม
3	การมีความสุข รอบคอบ ในการวางแผน และการปฏิบัติงาน เพื่อเป็นประโยชน์ของ สถานศึกษา	0	0	+1	+1	+1	0.60	เหมาะสม
4	การมีเหตุผลในการปฏิบัติงาน และรับฟัง เหตุผลของผู้ร่วมงาน	-1	+1	+1	+1	+1	0.60	เหมาะสม
5	การมีความรอบคอบ รอบรู้และมองการณ์ ไกลตามสถานการณ์	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
6	การมีความสามารถสื่อสารได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7	การมีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถ อดทนต่อความกดดันได้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
8	การมีความเป็นประชาธิปไตย รับฟัง ความคิดเห็น และเคารพสิทธิ์ของผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
9	การมีสามารถปรับตัวเข้ากับผู้บริหาร และบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
10	การมีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ มุ่งมั่นตั้งใจปฏิบัติงานหน้าที่ให้บรรลุ ความสำเร็จ และสร้างความไว้วางใจกับ บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับด้านบุคลิกภาพที่ต้องการวัด (IOC)								
อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00								

ด้านการทำงานเป็นทีม

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้ร่วมกับ กับบุคลากร กำหนดวัตถุประสงค์ พันธกิจ และวิสัยทัศน์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้อย่างชัดเจน	0	+1	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
2	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีส่วนร่วม ในการส่งเสริมหลักการในการปฏิบัติงาน ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ส่งเสริมให้บุคลากรในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะพัฒนาความรู้ ความสามารถ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
4	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้บุคลากรในกลุ่มอย่างเหมาะสม	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
5	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความรู้ความเข้าใจ ในการจัดประชุม วางแผนอย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดทำคำสั่งการปฏิบัติงาน และมอบหมาย ให้บุคลากรในกลุ่มสาระอย่างชัดเจน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มี ความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคลากรในโรงเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม

ด้านการทำงานเป็นทีม

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สนับสนุนทำงานเป็นทีมประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ที่ได้กำหนดไว้จากการสนับสนุนของหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ช่วยเหลือ แนะนำ การทำงานเป็นทีม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
10	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
<p>ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับด้านการทำงานเป็นทีมที่ต้องการวัด (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00</p>								

ด้านงานวิชาการ

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ปฏิบัติงานตามระบบงานวิชาการ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2	หลักสูตรแกนกลางและหลักสูตร สถานศึกษาได้รับการวิเคราะห์หลักสูตร จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับ การแนะนำตามหลักสูตรอย่างถูกต้อง จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
4	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับ คำแนะนำ ชี้แนะ ในการจัดการเรียน การสอนในศตวรรษที่ 21 จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
5	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับ แบบอย่างในการจัดการเรียนการสอนใน ศตวรรษที่ 21 จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
6	การจัดการเรียนการสอนเกิดจาก การแสวงหาความรู้อย่างสม่ำเสมอของ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	0	+1	+1	+1	0.80	เหมาะสม
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดระบบนิเทศภายในกลุ่มสาระ การเรียนรู้ให้แก่บุคลากรได้เข้าใจและ ปฏิบัติงานได้ทุกคน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ใช้หลักการนิเทศภายในอย่างเป็นทางการ กัลยาณมิตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ด้านงานวิชาการ

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ จัดระบบการวัดผล และประเมินผลได้ ถูกต้องตามหลักการวัดผลและประเมินผล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
10	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เข้าใจ หลักการประกันคุณภาพทางการศึกษา และสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับด้านงานวิชาการเป็นทีมที่ต้องการวัด (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00								

ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
1	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับ การสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาด้าน เทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ จากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
2	บุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ นักเรียน ได้รับการส่งเสริมจากหัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะให้มีจริยธรรม ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
3	นักเรียนได้รับการสนับสนุนให้ใช้ เทคโนโลยีในการเรียนรู้จากหัวหน้ากลุ่ม สาระการเรียนรู้ศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม

ด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร

ที่	รายการ	คะแนนความคิดเห็น ของผู้เชี่ยวชาญ					IOC	แปลผล
		1	2	3	4	5		
4	ครูและนักเรียน ได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมให้ใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร การสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนจากหัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ศิลปะ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
5	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม เป็น ประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
6	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สร้างระบบเชื่อมโยงทางเทคโนโลยีใน การสื่อสารกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
7	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ แนะนำการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร ให้กับบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
8	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ใช้เทคโนโลยีในการประเมินผล การปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาบุคลากรใน กลุ่มสาระการเรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
9	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประเมินการใช้เทคโนโลยีเพื่อ การปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
10	หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ใช้เทคโนโลยีในการสร้างเครือข่ายความ ร่วมมือเพื่อการพัฒนาการปฏิบัติงาน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	เหมาะสม
ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับด้านเทคโนโลยีการสื่อสารที่ต้องการวัด (IOC)								
อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00								

ภาคผนวก ง

รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูวิทยฐานะ

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูวิทยฐานะ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี

ลำดับ	ชื่อ - โรงเรียน	จำนวนครูและวิทยฐานะ					อำเภอ	
		ครูผู้สอน	คศ.1	คศ.2	คศ.3	คศ.4		คศ.5
1.	นนทบุรีพิทยาคม	2	10	5	11	-	-	นนทบุรี
2.	นวมินทราชินูทิศ หอวัง นนทบุรี	18	35	47	37	-	-	ปากเกร็ด
3.	บางบัวทอง	10	23	41	34	-	-	บางบัวทอง
4.	ปากเกร็ด	61	30	34	28	-	-	ปากเกร็ด
5.	เตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการ นนทบุรี	2	56	36	44	-	-	นนทบุรี
6.	สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	44	68	36	38	1	-	ปากเกร็ด
7.	วัดเขมาภิรตาราม	13	49	12	20	-	-	นนทบุรี
8.	สตรีนนทบุรี	29	31	21	23	-	-	นนทบุรี
9.	ศรีบุญยานนท์	31	18	29	23	-	-	นนทบุรี
10.	เบญจมาชานุกรณ์	20	38	24	34	1	-	นนทบุรี
11.	เทพศิรินทร์นนทบุรี	28	47	47	38	-	-	บางกรวย
12.	เตรียมอุดมศึกษา น้อมเกล้า นนทบุรี	12	22	13	-	-	-	ปากเกร็ด
13.	ไทรน้อย	38	15	13	27	-	-	ไทรน้อย
14.	ราษฎร์นิยม	2	6	10	5	-	-	ไทรน้อย
15.	รัตนธิเบศร์	13	9	9	20	1	-	นนทบุรี
16.	ราชวินิต นนทบุรี	18	5	8	5	-	-	บางใหญ่
17.	บดินเดชา สิงห์ สิงห เสนี นนทบุรี	12	16	8	7	-	-	บางกรวย
18.	โพธิ์นิมิต วิทยาคม	23	15	12	11	-	-	ปากเกร็ด

รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูวิทยฐานะ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลำดับ	ชื่อ - โรงเรียน	จำนวนครูและวิทยฐานะ					อำเภอ	
		ครูผู้สอน	คศ.1	คศ.2	คศ.3	คศ.4		คศ.5
1.	จอมสุรางค์อุปถัมภ์	19	33	22	30	-	-	เมือง
2.	ท่าช้างวิทยาคม	8	4	5	5	-	-	นครหลวง
3.	ท่าหลวงวิทยาคม	-	-	-	-	-	-	ท่าหลวง
4.	ท่าเรือ “นิตยานุกูล”	28	21	18	21	-	-	ท่าเรือ
5.	นครหลวง “อุดมรัชต์วิทยา”	13	13	6	4	-	-	นครหลวง
6.	บางซ้ายวิทยา	9	1	1	19	-	-	บางซ้าย
7.	บางบาล	7	2	2	6	-	-	บางบาล
8.	บางปะหัน	9	14	14	6	-	-	บางปะหัน
9.	บางปะอิน “ราชานุเคราะห์”	36	31	12	26	-	-	บางปะอิน
10.	บางปะอิน	9	9	5	5	-	-	บางปะอิน
11.	บางไทรวิทยา	6	3	7	10	-	-	บางไทร
12.	บ้านแพรก ประชาสรรค์	2	1	5	5	-	-	บ้านแพรก
13.	ผักไห่ สุทธาประมุข	9	8	2	15	-	-	ผักไห่
14.	ภาชี สุนทรวิทยานุกูล	19	20	23	12	-	-	ภาชี
15.	มหาราช “ประชานิมิต”	3	3	2	2	-	-	มหาราช
16.	ลาดงาประชาบำรุง	4	1	5	3	-	-	เสนา
17.	ลาดชะโดสามัคคี	2	1	2	5	-	-	ผักไห่
18.	ลาดบัวหลวง ไพโรจน์วิทยา	8	14	6	7	-	-	ลาดบัวหลวง

รายชื่อโรงเรียนและจำนวนครูวิทยฐานะ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ลำดับ	ชื่อ - โรงเรียน	จำนวนครูและวิทยฐานะ					อำเภอ	
		ครูผู้สอน	คศ.1	คศ.2	คศ.3	คศ.4		คศ.5
19.	วังน้อย “พนมยงค์วิทยา”	2	20	6	2	-	-	วังน้อย
20.	วัดโพธิ์ผักไห่ “เวชพันธ์อนุสรณ์”	4	1	2	7	-	-	วังน้อย
21.	วิเชียรกลิ่นสุคนธ์ อุปถัมภ์	-	7	15	8	-	-	วังน้อย
22.	สาคลีวิทยา	1	-	1	9	-	-	เสนา
23.	หนองน้ำส้มวิทยาคม	4	7	-	2	-	-	อุทัย
24.	อยุธยาอนุสรณ์	14	49	16	25	-	-	เมือง
25.	อยุธยาวิทยาลัย	14	65	20	32	-	-	เมือง
26.	อุดมศิลป์วิทยา	4	3	3	7	-	-	บางปะอิน
27.	อุทัย	17	3	9	16	-	-	อุทัย
28.	เสนา “เสนาประสิทธิ์”	56	18	19	31	-	-	เสนา
29.	มหาราช	3	3	2	4	-	-	มหาราช

ประวัติผู้เขียน

ชื่อสกุล

นางชมมงคล จวงจ่าย

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ 2525

ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาศิลปศึกษา

วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

ครูวิทยฐานะครูเชี่ยวชาญ

โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี

